

**TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI**

ARALIK 1996 - SAYI: 45

haber bülteni

Türkiye Diyanet Vakfı'ndan
MESCİD-İ AKSA CAMİİ Onarımına destek

Her Yönüyle

TÜRKMENİSTAN

Türkiye Diyanet Vakfı'ndan

GİRNE'ye CAMİ

İştiraklerimizden

GİNTAŞ

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ

ARALIK 1996

SAYI : 45

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
Mehmet KERVANCİ
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü

Süreyya BALKIŞ
Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU
Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU
Yüksel SEZGİN
Fazlı ÖZDEMİR

Dizgi - Grafik

Hasan ÇALIŞKAN

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - ANKARA
Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

Baskı

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ
Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA
Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

Renk Ayrımı

ÇAĞDAŞ • 230 65 59 • ANKARA

İÇİNDEKİLER

BAŞYAZI	1
Türkiye Diyanet Vakfı'ndan Girne'ye Cami	2
Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları'ndan "TASAVVUF" Konulu Konferans	6
Türkiye Diyanet Vakfı'ndan Mescid-i Aksa Camii Onarımına Destek	9
Batının Yeniçerileri : Genç Osmanlılar	10
Türk-İslâm Dünyası - TÜRKMENİSTAN	12
Önemli Şahsiyetler - " NECMEDDİN-İ KÜBRA "	20
Ölümünün 60. Yılında Mehmet Akif Ersoy'un Ardından ..	21
Röportaj – Sait Tandoğan	22
İştiraklerimizden - GİNTAŞ	24
Ali Paşa Veyseloğlu'ndan Ahıska Türklerine Yapılan Zulmün Serencamı	28
Şube Faaliyetleri	30
Karanlıkta Işık Çalmak – Ömer Sağlam	31
Kültür - Sanat	32

Başyazı

Mehmet Kervancı
Genel Müdür

Bilindiği gibi insan eşref-i mahluktur. Yani mahlukatın en şerefli olarak yaratılmıştır. Diğer varlıklar da ya direkt veya dolaylı olarak insanın emrine amade kılınmış, onun hizmetine sunulmuştur. Kainatın nimetlerine tasarruf yetkisi de insanı oğluna verilmiştir. “Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsini sizin buyruğunuz altına vermiştir. Doğrusu bunlarda düşünen kimseler için dersler vardır.” (Casiye 45/13)

En güzel şekilde yaratılan insan, nereden gelip nereye gittiğini bilerek yaşadığı, güzelliklere yöneldiği zaman, bu tasarrufunda başarılı olmuş, hayatı anlam kazanmış, kendisi, ailesi, çevresi ve milletiyle huzur ve mutluluk bulmuştur.

Nereden gelip, nereye gittiğini bilmeden, rastgele ve şuursuzca yaşayan, kötülüğe yönelen insanlar ise güzellikleri çirkinliğe, sevgileri nefrete dönüştürmüş, onların eliyle hayat anlamsız bir hal almıştır. Fertleri böyle insanlardan meydana gelen toplumlar daima maddi ve manevi bir çöküntü içinde olmuş, huzur ve güvene muhtaç yaşamışlardır. Akif bu durumu şiirinde şöyle dile getiriyor :

“Sırtlanları geçmişti beşer yırtıcılıkta,
Dişsiz mi bir insan, onu kardeşleri yerdı.”

Yaratılış gayesini bilmeden şuursuzca yaşayan insanlar ve onlardan meydana gelen toplumlar, maalesef vahşi hayvanların yapamayacağı fiilleri acımadan icra etmişlerdir. Bunun bir çok örneğini tarihte bulmak mümkündür. Elinizdeki bu sayıda, Ahıska Türklerinden Ali Paşa Veyselöğlu'nun hatıratında bunun bir benzerini ibretle müşahade edeceksiniz. 1944 yılında yurtları olan Ahıska'dan koparılıp hayvan vagonlarına doldurularak sürgüne gönderilenler içinde bulunan, olayın yaşayan şahidi Ali Paşa Veyselöğlu'nun anlattıklarını okuyunca, insanın değerlerinden uzaklaştığı zaman ne kadar vahşi bir hale geldiğini ve bu durumdaki insanın yaptığı işlerin sonucunun nereye varacağını kestirmenin mümkün olmadığı kanaatine varacaksınız.

Daha dün bir çoklarının insan hakları adına daima övgüyle bahsettikleri Avrupa'nın gözü önünde cereyan eden, Bosna-Hersek'te uygulanan zulüm bir başka acı örnektir. Bütün bunlar insanların şuursuzlaşmasının bir sonucudur.

Yaratılışının şuurunda olan insanın da, güzellikler yolunda ulaşacağı noktayı tasavvur etmek içinde tarihe şöyle bir bakmak yeterlidir. Özellikle bizim tarihimiz, dostun düşmanın hakkını teslim ettiği güzelliklerle doludur. Böyle bir millete mensup olmak bizleri her zaman gururlandırmaktadır.

İnsanın zalim olması kötü bir durumdur. Ancak mazlum durumunda olmak da hoş olmayan bir vaziyettir. Onun için mü'minin kuvvetli olması, bu yolda gayret etmesi şarttır. Güçlü olmak, mazlum durumuna düşmemek, huzur içinde yaşamak ve yaşatmakta insanın eğitilmesine bağlıdır. Bu eğitimde dikkat edilmesi gereken en önemli husus madde ve manasıyla bir bütün olan insanın manevi yönünün ihmal edilmemesidir. Manevi yönü ihmal edilen insanların, insanlık adına hiç bir şey ortaya koymadığı bir vakiydir. Bu insanların ortaya koydukları medeniyetler de merhum Âkif'in ifadesiyle “**Tek dişi kalmış bir canavar**” olmaktadır. Bilgi çağına girildiği söylenen günümüzde, bütün dünya artık bunun farkındadır. Demekki insan, madde ve manasıyla bir bütün halinde ele alınmalı, eğitimi ona göre yapılmalıdır.

Böyle yetiştirilen insanlar daima insanlığın hizmetinde olmuşlar, yaşadıkları ortamı gül bahçesine çevirmişlerdir. Bize düşen de bu insanların güzellikler adına aştığı bu yolda ilerlemek ve gelecek nesillere barış içinde yaşayan huzurlu bir dünya bırakmaktır.

Saygılarımla

Türkiye
Diyanet Vakfı'ndan

GİRNE'ye CAMİ

Türkiye Diyanet Vakfı ile K.K.T.C. Vakıflar
İdaresi arasında imzalanan bir protokol
gereğince Girne'de yaptırılacak olan
caminin temeli muhteşem bir törenle atıldı.

Temel atma törenine, K.K.T.C.'den; Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Cumhuriyet Meclisi Başkanı Hakkı Atun, Başbakan Derviş Eroğlu, Dış İşleri ve Savunma Bakanı Taner Etkin, Tarım ve Orman Bakanı Kenan Akin, Türkiye'den; Devlet Bakanları Abdullah Gül, Nevzat Ercan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Ve-kili Uluç Gürkan, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Necdet Seçkinöz, T.C. Lefkoşe Büyükelçisi Ertuğrul Apakan, Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti II. Başkanı Kemal Güran, Mütevelli Heyeti Üyesi Emrullah Aksarı ile kalabalık bir topluluk katıldı.

Kur'an-ı Kerim tilaveti, saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlayan törende K.K.T.C. Vakıflar İdaresi Yönetim Kurulu Başkanı Aziz Fedai, temeli atılan cami ve müştemilatı hakkında bilgi verdi.

Mehmet Nuri YILMAZ

Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, K.K.T.C.'nin ilanının 13. yılını idrak etmekten duyduğu mutluluğu dile getirerek, yaşanan bu bayramın hayırlı, uğurlu olmasını ve Kıbrıs'ın ilelebet var olması temennisiyle konuşmasına başladı.

Üç ayların manevi atmosferinde, Kıbrıs'ın 13. kuruluş yıldönümünde, Beytullahın bir şubesinin temelini atmanın büyük

bir mutluluk ve bahtiyarlık olduğunu söyleyen Mehmet Nuri Yılmaz, tarih boyunca İnsanoglunun bazı suallerin cevabını aradığına işaret ederek, "Ben kimim, evren nedir, nereden geldim, nereye gidiyorum, ne olacağım, niçin yaşıyorum, hayatın yaşamaya değer tarafı nedir? Bu önemli suallerin cevabını yüksek derecede şîr vermeye çalışmıştır. Ancak şîr bir takım mecaz, kinaye gibi karmaşık ifadeler taşıdığından insanları tatmin etmemekte ve şîr hayalle karışık olduğundan hakikati tam ortaya koyamamaktadır. Onun için bu suallerin cevabını şîr veremez. Müsbet ilim; metafizik konusuna girmedigi için bu suallerin cevabıyla hiç ilgilenmez. Aslında biz ilmi müsbet, müsbet olmayan diye ayırmayı da doğru bulmuyoruz. İslam dini ilmin her şubesini muhterem saymıştır. Madde, mâna, fizik, metafizik arasında çok ince bir münasebet vardır. Ancak ifade ettiğim gibi müsbet ilim eşya ve hadiselerle meşgul olur, fakat onun menşei hakkında bilgi vermez. Felsefe bu suallerin cevabını vermeye çalışır. Ancak takdir edersiniz ki çeşitli felsefi sistemler vardır. Muhtelif terakkiler vardır. Gazali'nin dediği gibi felsefeciler bir silsile-i mükezzibini teşkil eder. Yani sonra gelen filozof bir önce gelenin koyduğu sistemi yıkar, yalanlar. İnsanoglunun kafasını işgal eden suallere felsefe de tatminkar cevap veremez. Geriye din kaldı, insanoglunun tarih boyunca zihnini meşgul eden bu suallere tatminkar şekilde din cevap verir. Nereden geldiğini, nereye gideceğini vb. suallerin cevaplarını insanogluna din verir." dedi.

Dinler içerisinde en mütekamil dinin İslam Dini olduğunu söyleyen Mehmet Nuri Yılmaz, İslam Dini'nin hem akla, hem hissiyata, hem de gönüle hitap ettiğini belirterek, "başka bir dinde bunları görmek mümkün değildir. Hem beş duyuya hitap edecek, hem aklınıza hitap edecek, hem de gönlünüze, kalbinize hitap edecek. Bu din sadece Cenab-ı Hakkın bize lütfettiği mübarek İslam Dini'dir. Ve biz böyle bir dinin mensubu olmakla ne kadar iftihar etsek, ne kadar şükretsek azdır. Kur'an insanoglunun nereden geldiğini, nereye gideceğini, niçin yaşadığını, nasıl mutlu olacağını çeşitli ayetlerinde bize bildirmiştir. Ve Kur'an "benden yüz çevirseniz sizin için sıkıntılı bir hayat vardır. Mutlu olmak istiyorsanız yüzünüzü bana çeviriniz." diyor." dedi.

Günümüzde Türkiye'de ve dünyada insanoglunun muzdarip olduğunu ve insanoglunun gittikçe maddileştigiğine de işaret eden Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, "maneviyatsız bir hayatın insanları mutlu edeceğine ihtimal yoktur, imkan yoktur. Çünkü insan sadece bir makinadan ibaret değildir, bir beden değildir. O bir ruh taşır, mana taşır. Cenab-ı Allah Kur'an da diyor ki "Ben insanogluna, Ademe kendi ruhumdan üfledim. İnsan bu ilahi nefhayı, ilahi ruhu

Mehmet Nuri Yılmaz • Diyanet İşleri Başkanı ve T.Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

taşıyan bir varlıktır. Onun mutlu olması için ibadet etmesi lazım, düşünmesi lazım, yüce Mevlayı anması lazım. Şimdi ateizmden bahsediliyor. Bana sorarsanız mutlak manada ateist yoktur. Merhum şairi azam Abdülhak Hamit'in güzel bir sözü vardır.

Hâlikî müteali her ne tövbe etsemde inkâr
İkrar çıkar yine neticeî kâr

Ne kadar inkar etsem de sonunda ikrar çıkar. Yok olan bir şeye yok denilmez. Hele Allah'ı inkâr, özellikle yaşadığımız bu asırda bu kadar ilmi keşfiyat karşısında Allah'ı inkâr beşer için mümkün değildir." dedi.

İnsanları inkarcı yapmak için çok gayret sarfedenler olduğunu ama başarılı olamadıklarını da ifade eden Mehmet Nuri Yılmaz, "bakınız işte bugün Rusya'da insanlar o komünizmin esaretinden kurtulduktan sonra cami yaptırmaya başladılar. Diğer din mensupları kendi mabetlerini inşa ediyorlar. Demek ki o rejim bile insanların vicdanlarına tahakküm edememiş, vicdanlardaki Allah inancını yok edememiştir. Allahsız bir insan tasavvur etmek mümkün değildir. Ne kadar inkar ederse etsin, sıkıntıya düştüğü an yine içinden birisine yalvaracaktır, iltica edecektir. İşte o iltica etmiş olduğuna ne derse desin o kainatı yaratan Allah'tır." dedi.

Dini öğrenmenin mecburi olduğunu ve bugün K.K.T.C.'de dini hayatın canlı olmadığına değinen Mehmet Nuri Yılmaz, "biz burada bu dini hayatı canlandırmak için gayret sarfediyoruz; Neden? Türkiye'nin yaşadığı yanlışlığı, hatayı burası yaşamamasın. Biliyorsunuz Tevhid-i Tedrisat kanunu çıktıktan sonra uzun bir zaman Türkiye'de dini okullar kapatıldı. Neticede ne oldu? Her sakalını uzatan oldu hoca, fetva vermeye başladı. Ne kadar dine ters, akla aykırı görüşler, hurafeler varsa kafalara yerleştirilmeye çalışıldı ve bugün hala Türkiye bunun ızdırabını çekmektedir. Hala bu boşluğu doldurmuş değildir. Onun için doğru bir şekilde İslamın özünü ve ruhunu insanların öğrenmesi lazım. Biz öğretmezsek başkaları başka türlü öğretir. Din adına bir takım hurafeleri masum dimalara yerleştirir ve onun zararını millet olarak da biz çekeriz. Onun için burada dini hayatın ihyası, canlandırılması lazım." dedi.

Dinden ve samimi dindardan korkulmaması gerektiğini, aksine cehaletten korkulmasının gerektiğine işaret eden Mehmet Nuri Yılmaz "hele İslâm Di-

ni'nden hiç korkulmamalıdır. Bir dinin ilk sözü "Oku" diye başlıyorsa o dinden korkulmamalıdır. Çünkü bir din bilime hayat, cehalete ölüm diyorsa o dinden korkulmamalıdır. Bir din çalışmayı ibadet sayıyorsa, o dinden korkulmamalıdır. Bir din güzel ahlaka insanları davet ediyorsa o dinden korkulmamalıdır. Bir din adaletli olun diyorsa o dinden korkulmamalıdır. Bir din emanetleri ehline verin diyorsa o dinden korkulmamalıdır. Ne kadar ahlaki meziyetler, insanlığın sadetini amir hükümler varsa hepsi yüce kitabımız olan Kur'an'dır. Onun için İslamdan korkmayalım, Kur'an'dan korkmayalım ve Kur'an'ı anlayan, İslâmı samimi bir şekilde yaşayan dindarlardan da korkmayalım. Ülkemizin böyle mütebedeyin insanlara ihtiyacı vardır." dedi.

Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz İslâm Dini'nde aşırılık ve mubalağanın olmadığına dikkat çekerek "Hz. Peygamberimiz bir Hadis-i Şerifinde buyuruyor ki "Dinde aşırı gitmekten sakınınız. Geçmiş ümmetlerin yok olmasına sebep, aşırılıkları olmuştur." Bizim Türkiye Cumhuriyeti olarak din anlayışımız orta bir anlayıştır. Orta bir yoldur. İfrat yoktur, tefrit yoktur. Zaten Kur'an-ı Kerim de hep bu yolu, orta yolu tavsiye etmiştir. Aşırılığın İslâmın sözlüğünde yeri olmadığını burada bir kere daha ifade etmek istiyorum. Hristiyanlıkta aşırılık vardır. Allah'ın mahluku olan bir insanı, Hz. İsa'yı ilahlaştırmaktadırlar. Bizim dinimiz hiç bir zaman insanı ilahlaştırmaz. Hz. Peygamber (SAV) kendini beşer üstü bir varlık olarak ilan etmemiştir. Aksine ayağa kalkmak isteyen, aşırı saygıda bulunmak isteyen insanlara;

- "Ayağa kalkmayınız. Hürmette ifrata gitmeyiniz. Hristiyanlar saygıda ifrada gittikleri için İsa Peygamberi Allahlaştırdılar, tanılaştırdılar. Siz bunu yapmayın."

Nevzat Ercan • Devlet Bakanı

Yine ayağa kalkmak isteyenlere;

- "Ben Mekke'de arpa ekmeği yiyen Abdullah'ın oğluyum, ben buyum."

demistir. Hangi meselede alırsanız, ister itikadi konularda, ister ibadet konularında, ister ahlak konusunda, İslâm Dini daima mutedildir. Orta yolu izlemiştir. Biz burada, bu dini hayatı canlandırmaya hazırız, hizmet etmeye hazırız." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Türk cumhuriyetleri ve Balkanlara yapılan hizmetlere de kısaca değinen Mehmet Nuri Yılmaz, K.K.T.C.'ne de caminin temelini atmakla muvaffakiyete, başarıya bir adım attıklarını söyledi. K.K.T.C.'ne yapılan hizmetlerdeki amacı vatanına, milletine, devletine bağlı yüksek moralli, maneviyatı yüksek bir nesil yetiştirmek olarak özetleyen Mehmet Nuri Yılmaz, "amacımız buraya herhangi bir ideolojiyi, siyasi görüş veya bir mezhep ihraç etmek de değildir. Dinimizin doğru bir şekilde okutulması, öğretilmesi ve imanlı bir nesil yetişmesidir. İnsan imanını, heyecanını, maneviyatını kaybetti mi, ondan hiç bir şey beklemeyiniz. Bunun için İslâm hayat dinidir, bu dini insanlara iyi bir şekilde öğretirsek, inşallah memleketten en büyük hizmeti yapmış oluruz." dedi.

Camilerin günümüzdeki önemine de değinen Mehmet Nuri Yılmaz, "bu millet aç yaşayabilir, susuz yaşayabilir, bir sürü sıkıntılar çekebilir, ama camisiz, ezansız asla yaşayamaz." dedi.

Nevzat ERCAN (Devlet Bakanı)

Tören münasebetiyle bir konuşma yapan Nevzat Ercan, yavru vatan Kıbrıs'ta İslâmın tapusu ve mührü mesabesinde olacağını ifade ettiği bir mabedin temelini ataktan duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Kıbrıs'ın tarihinden bahseden, Kıbrıs'ın İslâm-Türk tarihinde ayrı ve müstasna bir önemi olduğunu söyleyen Devlet Bakanı Nevzat Ercan, "İslâmiyetin ilk döneminde fethedilerek İslâm dünyasına katılan Kıbrıs daha sonra batılı devletlerin eline düşmüş, 1571 yılında ise Osmanlı Türk devletince yeniden fethedilerek Türk yönetimine girmiştir. Türk-İslâm kültürü ve medeniyetinin eserleriyle ihya edilen Kıbrıs 1882-1974 yılları arasında buhranlı ve acılı günler yaşamış, nihayet 1974 barış harekatiyle birlikte Kıbrıs Türklerinin T.C. devletinin güvencesi altında olduğu bütün dünyaya gösterilmiştir." dedi.

Son 20 yılda Kıbrıs'ta Türk-İslâm kimliğinin ve kültürünün geliştirilmesi konusunda önemli atılımların başlatıldığını ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından Kıbrıs'a sürekli görev yapmak üzere din görevlileri gönderildiğini belirten Nevzat Ercan, "bu hizmet ve faaliyetleri yürütmek üzere Kıbrıs'ta koordinatör din görevliliği ünvanıyla bir görevlendirme yaptık. Gelecek yıllarda yavru vatanla ilgili hizmetlerimiz artarak devam edecektir. Doğu Akdeniz'in dünya medeniyet tarihinde ayrı bir yeri vardır. İlk çağdaki meşhur uygarlıkların çoğu Doğu Akdeniz çevresinde kurulmuştur. İslâm dünyasının en önemli noktalarından biri olan bu bölgede Türk-İslâm varlığının korunması, ülkemiz ve İslâm dünyası açısından son derece önemlidir. K.K.T.C. İslâm dünyası açısından, turizm, uluslararası toplantılar ve vb. faaliyetler için önemli bir merkez olarak düşünülmelidir." dedi.

İbadethane ile arasına engeller konulan toplumların kimliksiz, kişisiz kaldıkları gibi savunmasız ve kimsesiz olduklarını söyleyen Devlet Bakanı Nevzat Ercan, "bunlar üretememişler ve üretken de olamamışlardır. Hayattan yarından ve yarından sonrasından korkar hale gelmişlerdir, kendine güvenememişlerdir. Birbirlerine güvenlerini yitirmişlerdir. O bakımdan maddi kalkınmanın yanında, manevi yücelmeye mutlak ihtiyacımız vardır. İşte bu sebeplerle Girne Camimimizin temel atma törenini birlikte icra ediyoruz." dedi.

Camilerin, Müslümanların aralarında hiç bir ayrım gözetilmeden toplandı, sosyal mevkii, makam ve servet gibi dünyevi rütbelerin gözetilmediği mukaddes ve mübarek mekanlar olduğuna işaret eden Nevzat Ercan, "bütün yer yüzünü secdegah ve temiz olarak kabul eden İslâm, cami ve mescitleri daha üstün mekanlar olarak kabul etmiş, camilerde Allah'ın yüce isminin zikredilmesinin engellenmesini en büyük zulüm olarak görmüştür. Müslümanların azınlık olarak bulunduğu ülkelerde mescitlere karşı diğer din mensuplarının girilen tecavüzleri zaman zaman medyada görüyor ve üzülmüyoruz. Bu menfur saldırıları tel'in ediyor ve tekrarr etmemesini diliyoruz. Şahadet parmağı gibi göklere yükselen minareleri ve

mü'minleri adeta kucaklayan kubbeleri ile camilerimiz İslâm medeniyetinin ve İslâm mimarisinin abidevi eserleridir. İslâmın ilk yayılış ve tebliği döneminden itibaren erkânın evi ve Kuba Mescidi, Mescid-i Nebi gibi önemli ve belirleyici fonksiyonlar icra eden camilerimiz önümüzdeki yüzyıllarda da İslâm ülkelerinde önemli ve yönlendirici fonksiyonlarını icra edecektir. Yavru vatan Kıbrıs için de aynı durum söz konusudur. İşte bu duygularla camiler bizden sonra da yaşayacak eserler ve inşallah gelecekte de aynı fonksiyonu görececek birer mabet olarak ebediyete kadar önemli hizmetler göreceklidir. İyi ya da kötü bizden kalan pek çok şey unutulup gidecek ama bu camiler kalacak ve bizim hakkımızda çocuklarımıza, torunlarımıza birer fikir verme fırsatını verecektir." dedi.

Abdullah GÜL (Devlet Bakanı)

Devlet Bakanı Abdullah Gül, Türkle- rin fethettiği ve şehit kanı döktüğü yerleri ezan sesleriyle süslediğini belirterek "İstanbul'a bakarsanız, Konstantinopolu'yu İstanbul yapan minareler, camiler, kubbeler ve ezanlar olmuştur. Burayı da atalarımız 500 sene önce fethederken çok şehit vermişlerdir. Fethederken en çok şehit verdiğimiz yerlerden birisi de Kıbrıs'tır." dedi.

1963 ve 1974 arasındaki direnişin, kimliğimizi korumanın ve o zamanki teşkilatlarda vazife görenlerin en büyük işleri de manevi değerleri zinde tutmak olduğunu söyleyen Abdullah Gül, "o manevi değerleri zinde tutarak, Müslüman kimliğimizi koruyarak, camilerde bütünleşerek o direnişi muhafaza ettik ve asimile olmadık. Şimdi yeni bir devletimiz var, yeni bir cumhuriyetimiz var. Kesinlikle o zaman önem verdiğimiz bu manevi değerlerimizi burada ihmal etmememiz lazım. Uzun seneler ekonomik kalkınmamızı biraz ihmal

ettik, tam gerçekleştiremedik ve inşallah 1997 yılı Kıbrıs'ın ekonomik kalkınması için çok önemli bir yıl olacaktır diyoruz. Aynı şekilde manevi kalkınması için de önemli bir yıl olmalıdır." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın büyük hizmetler gerçekleştirdiğini belirten Abdullah Gül "Türkiye Diyanet Vakfı gerçekten dünyanın her yerinde çok büyük hizmetler yapmaktadır. Rusya'dan Romanya'ya kadar 70-sene zulüm altında inleyen Türk cumhuriyetlerinde din adeta, İslâm adeta yok edilen yerlerde yeniden yeşerirken. Buralarda çok büyük hizmetler yapan Türkiye Diyanet Vakfımız, burada da hizmetler yapmak üzere hazırdır. Hepimiz hazırız. Bazı etkilere kesinlikle uzak kalmalıyız. Asimile olmamanın, kimliği korumanın yolu, dinimizi, inançlarımızı, manevi değerlerimizi kuvvetli tutmaktan geçer. Ama bu camiler kesinlikle bir müze gibi, sadece minareleri yükselen, sadece ezanları olan mekanlar da olmamalıdır. Dolup taşan hepimizin birleştiği, kardeşliğin, barışın, dayanışmanın sembolüdürler. Burada da öyle olacaktır inşallah. Başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Başbakanımız ve bütün bakanlarımız K.K.T.C.'nin çok değerli yöneticilerini, bu imkanı verdikleri için ve Diyanet Vakfımıza da tekrar teşekkürler ediyoruz ve caminin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyoruz." dedi.

Derviş EROĞLU (K.K.T.C. Başbakanı)

Dünyada manevi ve milli değerlerin ön plana çıktığı bir zamanda anavatanın işbirliği ve katkıları ile Girne'de bir caminin temelini atmaktan duyduğu mutluluğu dile getirdi. Akdenize karşı temeli atılan bu caminin kubbeleri ve minarelerinin gelen geçenlere K.K.T.C.'nin anavatanla her alanda işbirliği içerisinde olduğu konusunda bir mesaj vereceğini söyleyen Derviş Eroğlu, "dinî konularda da var olan işbirliği bu eserlerle de devam edecektir. Ayrıca bugün Girne'ye bu temeli atmakla hem Girne'ye bir Türklük ve Müslümanlık mührü vuruyoruz, hem de K.K.T.C. temellerine bir harç daha koyuyoruz ve K.K.T.C.'nin kalıcılığını böylece mühürlemiş oluyoruz. Ben anavatan hükümetinin din işlerinden so-

rumlu devlet bakanı ve Diyanet İşleri Başkanı'na şükranlarımı sunuyorum. İşte böyle mutlu bir günde hem dini konularda, hem de ekonomik konularda işbirliğinin sürdürülmesi özellikle K.K.T.C.'nin kalıcılığında endişesi olanlara önemli mesajlar vermektedir.

Anavatanın ülkemize desteğiyle, K.K.T.C. halkının inançlı davranışlarıyla bu devlet yaşayacaktır, yaşatılacaktır. Var olan sıkıntılar geçicidir bugün var olan sıkıntılar geride kalmış olacaktır." dedi.

Rauf DENKTAŞ (K.K.T.C. Cumhurbaşkanı)

K.K.T.C. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş da temel atma meresimi münasebetiyle yaptığı konuşmada Girne'de yapılacak caminin temelini atmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Dindarın diyenlerin ve dinin ne olduğunu bilmeyenlerin, dinin mahiyetini kavramayanların Atatürkçüyüm diyenlerin üzerine dinsiz diye yürüdüklerini belirten Denktaş, "Atatürkçü olan, Atatürk ilkelerine bağlı olan Kıbrıs Türklüğü böylelikle dinden tecrid edilmiştir. Bilinçli, yetişmiş din adamlarının olmaması bir yana, din ve Atatürkçülük sanki bir birinin zıddıymış gibi bir muamele ile bizim halkımızı uzun süre din işlerine karşı soğuk davranmaya itmiştir. Ayrıca Atatürk Türk ulusu dinini bilsin öğrensün diye Kur'an-ı Kerim'in tercümesi için ön ayak olmuş ulu bir önderdir. Güzel dinimiz hakkında en güzel sözleri söylemiş bir önderdir ve vatana yaptığı hizmetlerle muhakkak mekanı cennet olan bir önderdir. Türkiye'de biz bu dincilik ve Atatürkçülük kavgasını görüyor ve kahroluyoruz." dedi.

Kavganın dinimizi yayacağı yerde engellediğini belirten Rauf Denktaş, "Bizim temennimiz Diyanet İşlerinin bir an evvel buradaki din işlerini devralması, bize Atatürkü övecek, onun ruhuna dualar edecek, onunla gurur duyacak, ama dinimizi kendileri kadar bilen, kendileri kadar yayma kabiliyeti olan din önderleri göndermesini istiyorum. Kıbrıs'ın ihtiyacı budur, gençliğimizin ihtiyacı budur. Temiz ve milliyetperver, milliyetine ve imanına bağlı Atatürkçü bir gençliğimiz vardır. Bizim sizden istediğimiz mürşitlerdir, rehberlerdir, size bağlı, kontrol altında, geleceği garantiye alınmış, bu-

gün maaşı verilecek mi verilmeyecek mi bunların bilinmemesi nedeniyle muzdarip insanlar yerine, görevini huzur içerisinde yapacak insanların bize gönderilmesidir. Alınız lütfen, aynı dindeniz, aynı mezhepteniz. Dinimizin Diyanet İşlerinin reisisiniz, bizim dinimizin reisisiniz. Aradaki bağları artık bağlayalım." dedi.

Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın K.K.T.C.'ndeki din işlerini de devralması konusunda ricada bulunan Rauf Denktaş, "Ben tekrar rica ediyorum. Geliniz din işlerimizi devralınız, bizi rahata kavuşturunuz, evkafımıza gelişecek ve ekonomimize yardımcı olacak gücü vermiş olursunuz.

Tekrar Allahıma şükrediyorum ki bu günü birlikte gördük. İnşallah çok daha iyi güzel günler göreceğiz. Anavatanımıza, hepimize gönül dolusu şükranlar, gönül dolusu teşekkürler ediyoruz." dedi.

Tören konuşmalarını müteakip, kurban kesildi ve K.K.T.C. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş tarafından ilk harç caminin temelini kondu.

Girne Camii'nin mimari 16. yy. Osmanlı Türk mimarisinin güzel bir örneğini oluşturacaktır.

Çift minareli, kubbeli, 1000 kişilik olacak cami külliyesinde, şadırvan, lojman ve otopark yeri de bulunmaktadır.

Tören konuşmalarını müteakip yapılan dualardan sonra, Caminin temelini ilk harcı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş tarafından kondu.

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları'ndan

“TASAVVUF” Konulu Konferans

Türkiye Diyanet Vakfı
Kadın Kolları tarafından,
konuşmacı olarak
Prof.Dr. Mehmet
Demirci'nin katıldığı
“Tasavvuf” konulu bir
konferans düzenlendi.

Tebliğine tasavvufun genel bir tarihini yaparak başlayan Prof.Dr. Mehmet Demirci; tasavvuf'un genel adının mistisizm olduğunu, bütün dünyada, bütün dinlerde, bütün felsefelerde bunun benzeri olan anlayışlar, yaşayışlar bulunduğunu belirterek, İslâm dünyasına, İslâm dinine ait mistisizmin adına ise tasavvuf denildiğini söyledi. Her mistik görüşün ait olduğu dinin veya felsefenin genel karakterini, genel çizgisini yansıttığını belirten Demirci, “bir Hint mistisizmi, Hint düşüncesini yansıtır, onun özelliklerini taşır. İslâm tasavvufu da İslâmiyetin özelliklerini yansıtmak durumundadır. Onun için İslâma zıt düşecek bir İslâm tasavvufu düşünmek mümkün değildir.” dedi.

İnsanın bir içi, bir dışı olduğunu ve insanın ikisiyle bir bütün olduğunu söyleyen Demirci, “Tasavvufi açıdan baktığımız zaman dinin de bir zahiri, bir batını vardır. Yani bir içyüzü bir de dış yüzü vardır. Dış yüzüne umumiyetle şeriat adı verilmektedir. İç yönüne ise hakikat denilmektedir. Aynı şekilde din de zahiri ve batınıyla bir bütündür. Mesela İslâm Dini'nin temel ibadetlerinden olan namazın bir dış yönü var, bir de iç yönü var. Namaz sıradan bir mekanik hareket değil, kişinin maddesiyle, manasıyla, bütün benliğiyle

kendisini Allah'ın huzurunda hissedecek bir duygu yoğunlaşmasına girmesi demektir.” dedi.

Namaz kılarken sadece hareketlerini yapmak, namazın içindeki şartlarını, dışındaki şartlarını yerine getirmekle namazdan umulan gayeye ulaşamayacağını da belirten Demirci, “Peygamberimiz **“Namaz mü'minin miracıdır.”** buyurmakta, namaz kılarken insanın kendisini Allah'ın huzurunda hissedecek bir haleti ruhuye içinde olması gerekir. İftitah tekberi **“Allahu ekber”** derken, insan Allah'tan gayri şeyleri geriye atıyorum, gibi bir düşünce

içinde olmalı diye bir yorum yapılır. Belki biz bunu tam yapamıyoruz ama hiç değilse bunun gayreti içinde olmalıyız. Kur'an-ı Kerim'de namazın iç anlamı üzerinde çok durulur. Kur'an-ı Kerim'de **“Beni anmak için namaz kıl.”** buyruluyor. Demek ki namazdan amaç Cenab-ı Hak'tı anmak. Anmak da tabii O'nun huzurunda olduğunu hatırlamaktır.” dedi.

İnsanı insan yapan unsurun ruh tarafı olduğuna da işaret eden Prof.Dr. Mehmet Demirci, “Kur'an-ı Kerimin ifadesiyle ruh Nefha-i İlahi, yani Allah'ın nefesi, Allah'ın insandaki en büyük emanetidir. İşte insan bunun-

la diğer canlılardan ayrılıyor. Hal böyle olunca, aslıyla irtibat kurabilmek, insanın kendisini Cenab-ı Hakkın huzurunda hissedebilmesi, insan olmanın en önemli göstergelerinden birisidir ve zikir bunu sağlar.” dedi.

Zikrin ayrıca uzun şekilleri olduğunu belirten ve zikrin tarifini yapan Demirci, “zikir demek; Allah’ı anmak, hatırlamak, kişinin kendisini her zaman Allah’ın huzurunda hissedecek tavır sergilemesidir.” dedi.

Prof.Dr. Mehmet Demirci “şüphesiz namaz insanı kötülüklerden alıkor.” ayetini okuyarak, insanların bir kısmının, yaptığı ibadetle tezat oluşturduğunu söyleyerek, “nice insanlar var; hem namazını kılıyor, hem de yalan söylemekten, başkalarını aldatmaktan geri kalmıyor. Demek ki o, gerçek manada namaz kılamıyor, demektir. Bu misalleri vermemin sebebi, dinin sadece şeklini uygulamak, sadece zahiri yönüyle yetinmekle dinden beklenen amacı gerçekleştiriyor. Fakat dinin bir de iç yüzü, batını yönü de bulunmaktadır.” dedi.

Yine oruçla ilgili bir ayeti örnek veren Demirci, “**‘Oruç sizden öncekiler farz kılındı, umulur ki takva üzere olursunuz.’** Takva; Allah’tan korkmak olarak ifade edilirse de sadece korku değil, aynı zamanda saygı, yani kişinin kendini Allah’ın huzurunda hissetmesi keyfiyettir. İşte dinimizin bütün gereklerini yerine getirirken bu iç yönün ihmal edilmemesi önem taşıyor. İşte İslâm düşüncesi içindeki tasavvuf dediği-

miz akım, özellikle bu iç yapıyı yakalamaya yönelik faaliyetin adıdır.” dedi.

İslam düşüncesi içerisinde, tasavvuf denilen akımın özellikle bu iç yapıyı yakalamaya yönelik faaliyet olduğunu söyleyen ve bir hadisle bunu açıklayan Mehmet Demirci, “Bir Hadis-i Şerifte :

“Kendisinde üç şey bulunan kimse imanın tadını bulur.

Allah ve Resulünü her şeyden çok sevmek,

Bir kimseyi severse Allah ve Resulü için sevmek,

Küfre döndürülmeyi, ateşe atılmak kadar kötü, tehlikeli saymak.”

Bunların ilk ikisi Allah sevgisiyle, Allah muhabbetiyle alakalıdır. İşte bu sevgi, muhabbet; bu Allah sevgisi gibi konular da tasavvufun temel konularındandır ve tasavvufu bir bakıma imanın tadını tatma, imanın manevi lezzetini hissetmeye yarayan faaliyetleri içerisinde bulundurmaktadır.” dedi.

Özet olarak, tasavvufun İslâmiyetten ayrı bir şey olmadığını ifade eden Demirci, “Tasavvuf yeni bir din getirmek değildir. Olsa olsa İslâmiyetin bir yaşanış ve algılanış biçimidir. İslâm esaslarının daha içten, daha derinden, daha özel olarak kişinin kendisine mal etme gayretidir.” dedi.

Tasavvufun yetiştirdiği insan tipine tarihimizde “sûfî” - “derviş” dendiğini ve Derviş- sûfî’nin ideal anlamıyla olgun insan, mükemmel insan anla-

mına geldiğini söyleyen Demirci Cüneyd-i Bağdadi’nin sûfîyi tarifini şöyle özetledi.

“Sûfî yeryüzüne benzer, ona her türlü kötü şeyler atılır. Ondan ancak iyi şeyler alınır. O yağmur gibidir, her yeri sular. Bulut gibidir her yeri gölgelendirir. Güneş gibidir. Her yeri, herkesi aydınlatır.”

Prof.Dr. Mehmet Demirci, Yunus Emre’nin de Dervîşi şu şekilde tarif ettiğini belirtti:

“Her kime ki dervîşlik bağışlana
Kalpu gide pâk ola gümüşlene
Nefesinden misk-i amber tüte
Budagından ibiş’a yemişlene
Yaprağı dertli için derman ola
Gölgesinde çok hayırlar işlene
Aşık’ın gözü yaşı hem gül ola
Ayağından saz bitip kamışlana”

Cibril hadisinde tasavvufun yerinin çok veciz bir şekilde bulunduğuna işaret eden Demirci, “bilindiği gibi İslâmiyetin iman, ibadet ve muamelat, bir de ahlak gibi cephesi var. İman cephesiyle de daha çok tasavvuf meşgul olmuştur. Bu üç esası içerisinde bulunduran bir hadis; Cibril hadisi. Cebraîl zaman zaman insan şeklinde gelip Peygamberimize sorular sorarmış, karşılıklı konuşmalar esnasında dinin bir takım özellikleri böylece insanların zihnine yerleşiyor. **‘Yine bir gün geliyor ve soruyor:**

- İman nedir?

- Peygamberimiz imanı, imanın altı şartıyla izah ediyor.

- İslâm nedir?

- İslâmı da 5 şartıyla izah ediyor Peygamberimiz.

- İhsan nedir. (Tasavvuf'ta önemli bir kavram ihsan)

- İhsan; Allah'ı görüyormuş gibi kulluk etmektir. Her ne kadar sen O'nu görmüyorsan da, O seni görüyor." İslam tasavvufun özü bu ihsan hadisinde gizlidir. Tasavvuf Allah'ı görüyormuş gibi hareket etmek, onun gereklerini yerine getirmektir." dedi.

Tasavvufu değişik örneklerle anlatan Prof.Dr. Mehmet Demirci, Dede Ömer Ruşeni'nin de tasavvufu şöyle tarif ettiğini söyledi.

"Tasavvuf yâr olup, bâr olmamaktır,

Gül-i gülzâr olup, hâr olmamaktır."

Yani; herkese dost olmak, yük olmamaktır,

Gül bahçesinin gülü olmak, dikenini olmamaktır.

İşte Dini ahlâkın, tasavvufî ahlâkın amacı; insandaki diken durumunda olan sıvrilikleri, fazlalıkları, kibir, gurur, bencillik, egoizm vb. duyguları mümkün olduğu kadar yok etmek, onların yerine güzel huylar yerleştirmektir." dedi.

Bu arada dikensiz gül bahçesi haline gelmek için dünyaya karşı, maddeye tavrımızın ne olacağının iyi bilinmesi gerektiğini de ifade eden Demirci, "zaman zaman bazıları ben ahlâklı, faziletli olayım, kimseye zarar vermeyeyim diye, dünya ile alakasını en aza indirmek gibi, hatta hiç çalışıp-çalamamak, gayret etmemek gibi yanlış anlayış içine giriyorlar. Yani dünya yanlış anlaşıyor. Nedir dünya?

Dünya, seni Rabbinden alıkoyan şeydir. Hz. Mevlana bunu şöyle açıklıyor. Dünya Nedir diyor: Dünya; çalışıp-çalamamak, mal, mülk, ölçmek, biçmek, kadın... Dünya bunlar değildir" diyor ve şu misali veriyor.

"Geminin yüzmesi için mutlaka su lazımdır. Ama su geminin içine girecek olursa gemiyi batırır." Burada gemi; insan ve insan hayatı, su da; her türlü maddi vasıta; dünya; Yani bu dünya hayatı yaşanacak. Bunu basitçe, bir bitki gibi yaşamakta mümkün, insan gibi yaşamakta mümkün, İşte bütün bu kurallar, olgun bir insan gibi yaşamak için konmuştur. Mevlana'nın verdiği misale dönecek olursak, mesleğimizle, branşımızla ilgili her türlü çalışmayı sonuna kadar yapmak, ama onları gönlümüze kadar sokmamak lazımdır. Eğer bunları gönlümüze kadar sokarsak, manen helak oluruz." dedi.

Sonuç olarak tasavvufun amacının olağanüstü haller elde etmek, kerametler göstermek olmadığına dikkat çeken Demirci, "Tasavvufun yegane amacının; kötü huyların terkedilip, yerine iyi huyların ikame edilmesi ve olgun ahlâklı insan ortaya çıkarılmasıdır." dedi.

Konferansın sonunda dinleyicilerden konuyla ilgili gelen sorular cevaplandırıldı.

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları'nın 21 Aralık 1996 - 01 Şubat 1997 Kültür Faaliyetleri Programı

KONFERANS

İtikadi Mezheplerin Doğuşu
ve Günümüzdeki Durumları
Prof.Dr. E. Ruhi Fırlah
Tarih : 21 Aralık 1996
Saat : 12.00

KONFERANS

Osmanlı Toplumunda Kadın
Prof.Dr. Mehmet İpşirli
Tarih : 4 Ocak 1997
Saat : 12.00

KONFERANS

İslâm'da Tesettür
Prof.Dr. Süleyman Ateş
Tarih : 18 Ocak 1997
Saat : 12.00

KONFERANS

İslâm'da Evliliğin Yeri
Lütfi Şentürk
Tarih : 01 Şubat 1997
Saat : 12.00

Türkiye Diyanet Vakfı'ndan **MESCİD-İ AKSA CAMİİ**

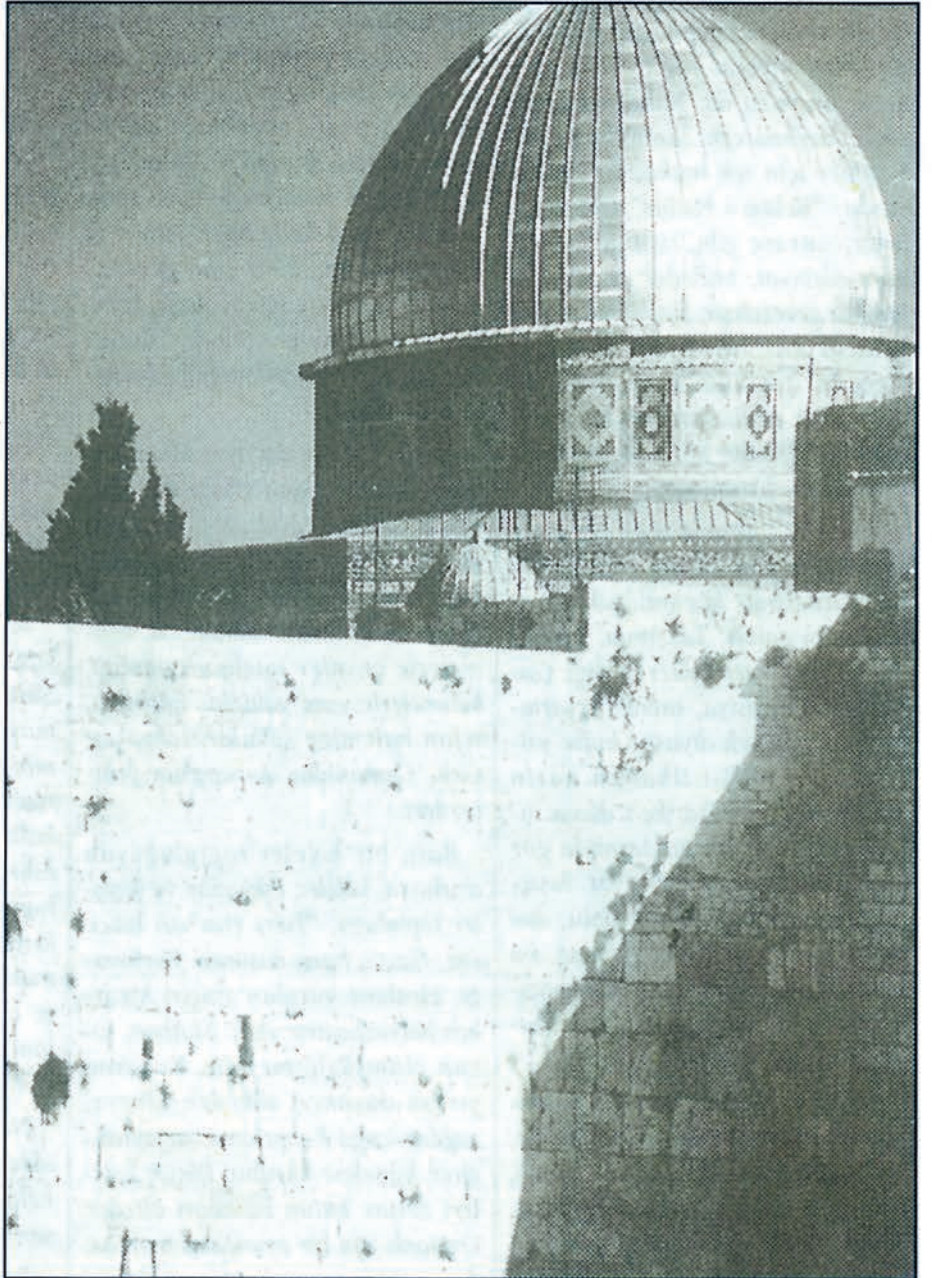
Onarımına Destek

Kudüs'te bulunan ve İslam Konseyi Vakfı Restorasyon Komitesi'nce 1964 yılında başlatılan ve halen restorasyon çalışmaları sürdürülen Mescid-i Akşa Camii'ne Türkiye Diyanet Vakfı tarafından 16.000. \$. değerinde çini ve oluk gönderildi.

Bilindiği gibi Mescid-i Akşa Müslümanların en önemli üç mescidinden biridir. Müslümanların İslâmiyetin ilk yıllarında kible olarak yöneldiği ve Peygamber Efendimizin mirac hadisesinde de önemli bir konumu olan bu mescid Müslümanların gönlünde önemli bir yere sahiptir.

Mescid-i Akşa uzun yıllar atalarımız tarafından büyük bir titizlikle ve hassasiyetle korunmuştur. Atalarının hizmet aşkını bu güne taşıyan ve bu hizmet misyonunu büyük bir titizlikle yürüten Türkiye Diyanet Vakfı; misyonu gereği, Türk halkının duygularına da tercüman olarak Mescid-i Aksanın onarımına katkıda bulunmayı bir görev kabul etmiştir.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yapılan bu anlamlı yardım, Mescid-i Akşa'nın restore edilmesine sağlanan katkı yanında, son günlerde bu mescidde yapılan tahribatlara karşı Müslüman-Türk Milletinin hassasiyetini de aksettirmektedir.

Batının Yeniçerileri : GENÇ OSMANLILAR

Cemil MERİÇ

Osmanlı, akından akına koşan bir mücahitler ordusu. Dağınıklığı içinde yekpare, alacalığı içinde mütecannis. Medeniyetin yalnız yaratıcısı değil, taşıyıcısı da. Kahramanların sözle kaybedecek zamanları yok. Fatihler için tek mukaddes kelâm vardır: “Kelâm-ı Kadim” Ötesi: eğlence, satranç gibi, cirit gibi; ötesi yani edebiyat. Milletler de ihtiyarladıkça gevezeleşir. Hamlenin yerini belagat alır, hayatın yerini söz. Genç bir toplulukta, yaşayan bir toplulukta, tezatlarını kâh kılıç, kâh imanla halleden bir toplulukta laf ebeliğine ne lüzum var?

Yükseliş çağında küffarı irşat ederdik, küfürle istişare değil. Politika kulislerinde kazanılacak zafer, uşakların zaferi. Tanzimat, uçuruma açılan bir tereddiler dehlizi. Gafil bir intelijansiya, sirenlerin şarkılarını dinleyerek diyar-ı küfre yelken açar. Peri-i ilhamın narin omuzlarında, bir târike-i dünya libası değil, çıplak gerdanında göz kamaştırıcı mücevherler var. Avuçları memnu meyvelerle dolu, dudakları vaitlerle. Aydınlarımız, bu tehlikeli nâzeninin kollarında maziye unutulur, maziye, gazalarını, zaferlerini, yigiliklerini.

Osmanlı yâdelleri kanyla vatanlaştırmıştı, kanyla ve adaletiyle. Kâfir çocuklarına kucağını açmış, onlara kendi ruhunu nefhetmişti. Mağlupların evlatları birer cihan pehlivani oldular: “Ruy-u zemine

şemşir gibi” saldırdığımız “demir kuşaklı birer cihan pehlivani”. Yeniçeri, hidayete eren küfür, dost olan düşmandır. Damarlarında yabancı kanı taşıyan yüzbinlerce insan, küfürü yok etmek için kanlarını sebil ederler. Yeniçeri, osmanlının en büyük mucizesi. Avrupa’yı Avrupa’ya, kâfiri kâfire kırdırmak. Evet ama, zulmeti nura kalbetmek için... O zafer şahinleri, birer sulh güvercinliyidiler. Ülkelere sefalet değil, hakikat ve medeniyet götürüyorlardı. Bir davetçiler, kardeşliğe, adalete, saadete davet.

Avrupa, bize karşı aynı silahı kullanmak ister. Aynı silahı mı? Osmanlı, aydınlatarak dost yapmıştı düşmanı, O en güzide evlâtlarımızı ayartarak koyulur işe. Edebiyatı bir aldatmaca olarak kullanır. Ve kelimelerle büyüler intelijansiyamızı, kelimelerle yani yalanla. Edebiyat, irfan kalemize sokulan tahta at; Genç Osmanlılar, Avrupa’nın yeniçerileri.

Batı, bir köleler topluluğuydu asırlarca; köleler, eşkiyalar ve keşişler topluluğu. “Tiers etat”ın kılıcı: söz. Nass’a karşı düşünce. Burjuvazi, idrakine vurulan zinciri kırarken balyozlaştırdı sözünü. Matbaa, sözün ölümsüzleşmesidir. Kozasını yırtan düşünce, ülkeden ülkeye, çağdan çağa kanatlanır, saraylara girer, kiliselere kurulur. Bütün kaleleri zorlar, bütün baskıları alteder. Osmanlı için bir oyuncaktı matbaa, Avrupa’dan geçen her oyuncak gibi

tehlikeli. Aydının kalabalığa ifa edeceği bir hakikat yoktu. Aydın kalabalıktı, kalabalık aydın. Ve “Kelâm-ı Kadim” her müminin hafızasında veya elindeydi. Avrupa’nın en güzide âlimleri, Osmanlının “arif-i ümmi”leri yanına birer tıfl-ı ebcedhandır.

Tekrar ediyoruz: Osmanlı medeniyeti, bir kelime medeniyeti değildir. Avrupa medeniyeti, baştan sona tecrit. Liberalizm kelime, sosyalizm kelime... Birkaç “şibh-i hakikat” etrafında kümelenen namütenahi kelime.

İnanan için felsefe, hasta bir tecessüstür sadece. İslâm, Yunandan mantığı alır, mantığı yani metodu. Avrupa kiliseyi felsefeyle devirir. Abese karşı batıl. Amaç: Şatoyu yıkmak, kilisenin payandalığı şatoyu. Politika tehlike bölge, bu itibarla hesap mücerrette görülür, mücerrette yani metafizikte. En samimi evlâtlarının itirafıyla sabit: Filozof denen hayvan, bir çoban köpeğidir Batı’da. Kurulu düzenin emrinde, kâh uyuz. kâh kuduz bir çoban köpeği.

Bizde ne kilise var, ne imanı imtiyaz haline getiren içtimaî zümre. Sınıfların kurulmadığı ve kurulamayacağı bir “düzendeki” mümin kiminle kavga edecekti? Avrupa’nın mabâdüt tabiyesi (metafizigi) neyi halletmiş? Felsefe, bütün işşalarını eski Yunan’dan beri tüketmiş bulunmuyor mu? Hakikatta incir çekirdeği doldurmayan işşalar. Osmanlının selim aklı, bu gevezeliklere elbette ki iltifat etmeyecekti. İslâm’ın Devlet-i Aliyye’ye mirası laf cambazlığı değil, adelet ve imandır.

Ne yazık ki, kelimelerin kurbanı olduk sonunda, hürriyetin değil lâfızların esir-i hüsnü olduk. Birer tilsim sandık, sloganları.

Bazı heceleri telaffuz etmek, cin-

leri hüddamlaştırmaya, topraktan hazineler fişkırtmaya, bir kelimeyle mucizeler yaratmaya kâfi idi. Pahalıya mal olan bir gaflet. Şunu anlayamadık ki, Doğu ile Batı iki ayrı dünya, meseleleri başka başka. Biri zenginleştikçe öteki fakirleşmeğe mahkûm. Batı, bütün zaferlerini yamyamlığına borçlu. Eski Yunan, demokrasi adını verdiği bir avuç insanın hürriyet ve hakimiyetini, kölelik sayesinde gerçekleştirdi, çağdaş Avrupa, sömürgecilik sayesinde. Ama bunlar maziye ait tahliller. Bugün bir tek dünya var. Küffarın hükümrân olduğu bir dünya. Bir kelimeyle hepimiz Avrupalıyız. Onun dilini konuşmaya, onun silahlarını kullanmaya mecburuz. Avrupa, edebiyatı önce bir sınıf silahı, sonra bir istila vasıtası yaptı. Aşıl'ın açtığı yarayı, Aşıl'ın kılıcı tedavi eder. Biz de edebiyatı bir millî müdafaa silahı olarak kullanmaya mecburuz. Edebiyatı derken, Avrupa'nın uydurduğu bütün izm'leri kastediyorum. Topyekün bir kavga bu. Ama yaşamının, dayanmanın, direnmenin ilk şartı: **Şuur**.

İslâm dünyasının eski Yunan karşındaki tavrı, mağrur bir tesamuh idi, eski Yunan ve çağdışı olan Avrupa karşında. Ecdadımız, Avrupa'nın dini akaidi bahis konusu olunca son derece ihtiyatlıydı. Misyonerler, başlarını yalçın bir kayaya çarptılar: **İslâmiyet...**

Devir değişti. Batı'nın dinî bâtılları karşısında gösterdiğimiz dünden dişliği, siyasî yalanları karşısında gösteremedik. Misyonerin muhatabı millet, uyanık, şuurlu, tecrübeli bir millet. Siyasî misyoner muhatabını iyi seçti: İmanını kaybeden, köksüz ve zavallı bir mahlûk, yani aydın. Inkıraz devri intelijansiyasının bedbaht ve serseri tecessüsünü avlamak için bir avuç yaldızlı söz yetti de arttı bile.

Hepimiz birer "Genç Osmanlı" yız. Kendi elleriyle gözlerini çıkaran birer idrâk hastasıyız hepimiz. Hayaletlerin korkusu içinde çırpınıyoruz, eserimiz olan hayaletlerin. Çare? Zindanımızı yıkmak, mimarı ve işçisi cehaletimiz olan zindanı. Önce, kendimizi tanımalıyız. Maziden koparılmışız. Cami avlusunda bulunmuş bir çocuk şuarsuzluğu içinde çırpınıyoruz. Nasıl bir tarihin çocuklarıyız?

Ne soran var, ne bilen.

Vesikalara eğilmek, yerli ve yabancı tahrişlerin, yerli ve yabancı cehaletlerin karışık bir yumak haline getirdiği tarihi bütün ihtişamı ile tanımak fetihlerin en büyüğü, cihatların en mukaddesi. Çehremi, benliğimi kim tanıtacak bana? Bu isli, bu sırları dökülmüş ayna mı tarih? Heyhat atılacak her adım, bir uçuruma sürükleyebilir insanı, uçuruma yani yasak bölgelere. Kimse boğayı boynuzlarından yakalamağa cesaret edemiyor. Boğanın boynuzları: kanunlar. Düşünce bir serdengeçtilik. Düşman: kendimiz. Bu hadım edilmiş idrakle, bu "izinli" hürriyetle kalkınmak mümkün mü? "Zehi tasavvur-u bâtil, zehi hayal-i muhâl". Kimden korkuyoruz? Kendi boşluğumuzdan, kendi acimizden, kendi sersemliğimizden. Bir medeniyet, bu çapta bir gafleti ancak tarihten silinerek ödeyebilir. Çanları duymuyormusunuz? Kulaklarınız tıkalı mı? Yalnızız. Ve düşman topraklarımıza girmek üzeredir. Birleşmek ve düşünmek zorundayız. Bu zincirleri ne zaman kıracağız? Kendi kendimize vurduğumuz zincirleri...

İstikbalimizin üzerinde yükseleceği tek sağlam zemin: Tabu tanımayan gerçek bir hürriyet. Anarşizm, yalanlara hapsedilen idrakin isyanı, şuarsuz ve tehlikeli bir isyan. Bir yalandan başka bir yalana, bir

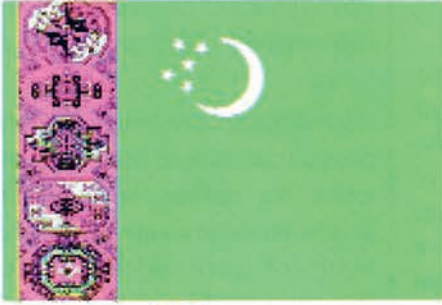
abesten başka bir abese kaçış.

Her beşerî düzen kusurludur. Aydın, bu kusurları göremez, yani men edilirse, ya körü körüne saldırıya geçer yahut köleleşir. Aydın, toplumun vicdanıdır. Susmaya mahkûm edilirse, ısıtır veya boğulur. Tenkit hakkının mutlak olmadığı her ülkede, alkış bir yalandır, küçülten, sefilleştiren bir yalan. Bu yalanların devamında kimin menfaati var? Kimsenin. Üzerimize ölü top-rağı serpilmiş. Zilletten gurur duyuyoruz.

İstikbâlimizi kendimize karşı kazanmak zorundayız önce. En büyük tehlike: Bu tefekkür ataleti, bu zillette rıza, bu gururundan soyunuş, insanın tek izzeti: tefekkür, insan, "hayvan-ı natik" olduğu için, "ahsen-i takvim"dir. Beni hayvan-ı natik olmaktan men ediyorsunuz, ne haddiniz diyemiyorum size. Esaretimden memnunum demek. Ama ben vicdanınızım, vicdanınız ve şuurunuz. Uçuruma koşuyorsunuz, durun diyemiyorum. Bu teslimiyet bir idrakin intiharıdır, bir idrakin yani bir milletin. Korkunuz...

Bu cihatta zafer, kurtuluşun ilk merhalesi: Sonra Batıyla hesaplaşacağız. Kızmadan, aynı haklara sahip, aynı ağırlıkta iki muhatap olarak. Türk insanı büyük bir medeniyetin varisidir. Kendisine sonsuz düşmanlıklar kazandıran bir mazi. Ve bugün tam bir mağlubiyet içindedir. Zaferin biricik şartı: Fedakârlık. Kavgaların en çetini karşı-sındayız: Kendimizle kavga. Hay-siyet ve namus kavgası. Hakikat uğrunda bu kadarcık bir tehlikeyi göze alamayanların yaşamaya hakları var mı?

Resmi adı	: Türkmenistan
Yüzölçümü	: 488.100. km2
Nüfusu	: 4.483.000. (1995)
Resmi dili	: Türkmen Türkçesi
Başkenti	: Aşkabat (450.000)
Önemli şehirleri	: Aşkabat, Marı (Merv), Türkmenbaş (Krasnovodsk), Daşhovuz, Çardcov, Nebit-dağ, Köhne Ürgenç, Kerki.
Bağımsızlık tarihi:	27.10.1991
Para birimi	: Manat

TÜRKMENİSTAN

COĞRAFI VE GENEL DURUM

Türkmenistan, Orta Asya'daki Türk cumhuriyetlerinden biridir. Kuzeybatısında Kazakistan, kuzeyinde ve doğusunda Özbekistan, güneyinde Afganistan, güneybatısında İran ve batısında Hazar denizi yer alır.

Türkmenistan'ın topraklarının büyük bölümü çöllerle kaplıdır. Dünyanın en büyük kum çöllerinden biri olan Karakum çölü, ülke topraklarının büyük bir bölümünü işgal eder.

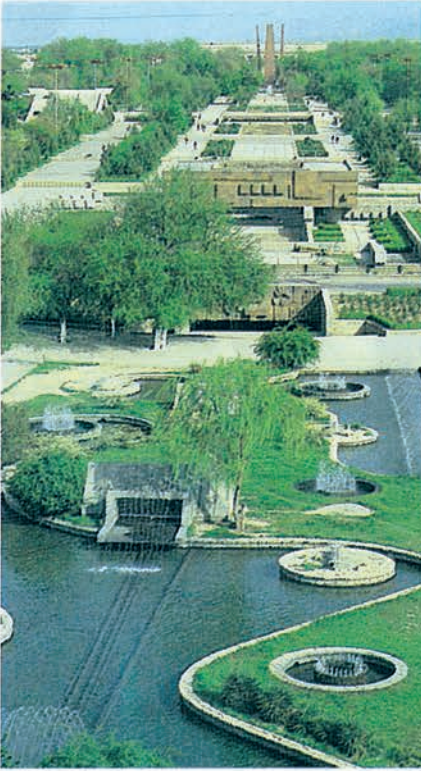
Yüzey şekilleri genellikle düz olan ülkede, en önemli yükseltiler güneybatıda İran sınırları boyunca uzanan Kopet dağlarıdır. En yüksek noktası 3000 m. ye ulaşan bu dağlar dışında, ülkenin güneyinde Afganistan sınırı boyunca yüksek platolar yer alır.

Türkmenistan'da kara iklimi hüküm sürer. Yazlar çok sıcak ve kuraktır. Ülkede ortalama 30 derecenin üstünde olan yaz sıcaklıkları, Karakum çöllerinde 50 dereceyi bulur. Kış ayları çok soğuk geçer.

Ülkede bitki örtüsü yok denecek kadar azdır. Sulu tarıma elverişli olanlar ve vahalar dışında çöl bitkileri hakimdir. Kopet Dağları yamaçları ile güneyde Afganistan sınırında kavak ve söğüt ağaçları yetişir.

Türkmenistan'ın en önemli ırmakları Ceyhun, Murgab, Tecen ve Etrek ırmaklarıdır. Kurak bir iklime sahip olan ülkede sulama büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple Ceyhun nehrinden Karakum çölünün sulanması amacıyla, 1950 yılında yapımına başlanan ve inşası halen devam eden Karakum kanalı bittiğinde dünyanın en büyük sulama ve taşıma amaçlı kanalı olacaktır.

Türkmenistan topraklarının sadece %2'si tarıma elverişlidir. Bu sebeple tarım, sadece nehir vadilerinde ve su bul-

nan vahalarda yapılmaktadır. Sulamanın büyük önem taşıdığı ülkede, en önemli tarım ürünleri pamuk, buğday, sebze ve meyvedir. Türkmenistan, pamuk üretiminde dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer alır. Üretilen pamuğun büyük bir kısmı işlenmeden satılmaktadır.

Türkmenistan'da hayvancılık ülkenin hemen her yerinde yapılmaktadır. Ülkede dünyaca ünlü karakul koyunları yün ve astragan kürk üretimi için yetiştirilmektedir. Keçi, sığır ve iyi cins at yetiştiriciliği diğer önemli hayvancılık faaliyetleridir.

Türkmenistan, çok zengin yer altı kaynaklarına sahiptir. Ülkenin en büyük yer altı zenginliği doğalgazdır. Yıllık doğal gaz üretiminin % 90'ı dışarıya satılmaktadır. En önemli doğalgaz üretim alanı ülkenin güneydoğusundaki Devletabad yataklarıdır. Ülkede bulunan petrol yataklarından önemli miktarda petrol çıkarılmaktadır. Ancak henüz petrol arama faaliyetleri yeterince yapılamadığından çok zengin olduğu tahmin edilen petrol yatakları işletilememektedir. Diğer önemli maden yatakları kükürt, kurşun, iyot ve kromdur.

Türkmenistan'da sanayi yeterince gelişmemiştir. Ülkede en önemli sanayi tesisleri petrol ve pamuğa dayalıdır. En gelişmiş sanayi dalları petro-kimya, pamuk işleme ve tekstil sanayidir. Diğer sanayi tesisleri makine, elektrikli aletler ve kimya sanayidir.

Türkmenistan'da, ulaşım şebekesi yetersizdir. Özellikle karayolu şebekesi bakımsızdır. Demiryolu taşımacılığı önem taşır. Ülkenin Hazar denizi kıyısındaki Krasnovods limanından, Başkenti Aşkabat ve Çarçov arasındaki demiryolu en önemli ulaşım güzergahıdır.

Türkmenistan'ın dış ticaretinde başlıca ihracat maddeleri, doğalgaz, petrol ve pamuk ürünleridir. Ülke dışarıdan sanayi

ürünleri, işlenmiş metaller ve gıda maddeleri satın almaktadır. Dış ticaretinin büyük kısmını eski Sovyet cumhuriyetleri ile yapan Türkmenistan, dış ticarete dışı açılma politikaları yürütmektedir.

TARİHİ

Türkmen Adı ve Türkmen Türkçesi

Türkmen adının tarih sahnesine çıkışı X. yüzyıla rastlar. Bu ad genel bir adlandırmaya olarak yerleşik hayata geçmiş Türkler için, ağırlıklı olarak da Müslüman Oğuz boyları için kullanılmıştır. Türkmen adı bugün dar manada Türkmenistan Cumhuriyeti'nde yaşayan Türkmenler ile Irak, İran, Suriye ve Anadolu'daki Türkmen boylarına mensup olanlar için kullanılmaktadır. Bu etnik adın etimolojisi üzerine çok çeşitli gö-

rüşler var ise de, bunların içinde en tutarlısı Kuman, Karaman, Ataman, Kölemen, Kögmen gibi kelimelerde de görülen -man, men- ekinin eklenmesiyle oluştuğu görülmüştür. Türkmen Türkçesi Azerbaycan, Türkiye ve Horasan Türkçeleriyle birlikte Türk dilinin Oğuz Türkçesi grubunu oluşturur.

Türkmen Tarihi

Türkmenler, Türklerin Oğuz grubundandır. Bazı eski dil özelliklerini korudukları gibi, Çağatay ve Kıpçak sahası kavimlerinin arasında kaldıklarından, onlarla birlikte gelişmişler, diğer Oğuz grubu ağızlarında görülmeyen bazı dil hususiyetlerini de benimsemişlerdir.

Bugün Türkistan tarihini ayrı ayrı devletler halinde yazmak oldukça güçtür. Çünkü bu devletler geçmişte ve yakın zamanlara kadar aynı kaderi paylaşmışlardır. Bu yüzden Türkmen tarihi, diğer Türklerin tarihinden ayrı tutulamaz.

Teke ve Yamutlar başta olmak üzere çavdur (veya Çavuldur), Göklen, Sarıg, Salur, Ersarı gibi kabileleri Türkmenlerin en büyük kabileleri arasında sayabiliriz. Ancak 10. yüzyılda bu bölgede yaşayan Türkmenler içerisinde bütün Türk kabilelerine rastlanılmaktaydı. Bununla birlikte Asya'nın çeşitli bölgelerine yayılmış olan Türkmenlerin büyük bir çoğunluğu İran işgalindeki Horasan bölgesinde yaşamaktadır.

Safevi Türk hükümdarı Nadir Şah'tan sonra, İranlılar ile Hiveliilerin hücumlarına maruz kalan Türkmenler, 1835'den itibaren Merv bölgesine doğru yayılmaya başladılar. Oraz Han'ın başkanlığında Tecend Derya kenarında Oraz Kalesi inşa edildi. Fakat 1845'de Farslar ve Hiveliilerin ani baskınlarıyla karşılaştılar. Türkmenler Hiveliileri iki kere mağlup etti. Önce 1856'da daha sonra 1860'da İranlılar ile karşılaşan Türkmenler ağır kayıp verdiler. Durumun kendileri için kötü olacağını düşünen Türkmenler İran'a barış teklifinde bulundularsa da bu kabul edilmedi. Bunun üzerine İranla tekrar savaşa başlayan Türkmenler, Kuşid Han'ın önderliğinde Farsları yenilgiye uğrattılar ve bağımsızlıklarını ilan ettiler.

İran'a karşı diğer Türk boylarından yardım görmeyen Türkmenler, 1868 yılında Buhara'ya karşı Rusların büyük bir taarruza geçtikleri haberini alınca, yardım için yola çıkmışlar ancak, yarı yolda Buhara kuvvetlerinin mağlup oldukları haberini alınca, geri dönmek mecburiyetinde kalmışlardır.

Çarlık Rusyası'nın Türkmenistan'ı İşgali

1873 Mayıs ayında Ruslar Hive'yi kanlı bir istila ile ele geçirdiler. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın başlaması üzerine geçici bir barış devresine girildi ise de, bu uzun sürmedi. 1879'da, Ruslar General Lomakin'in önderliğinde Gökte-

pe'ye hücumla geçtiler. Fakat Nur Verdi Han'ın oğlu Berdi Murad'ın olağanüstü gayretleri sayesinde Ruslar dayanamadılar. Türkmenlerin bu başarısı İstanbul başta olmak üzere bütün Türk dünyasında sevinç yarattı. Ruslar bu mağlubiyetin sorumlusu olarak gördükleri Lomakin'i azlederek, yerine, Osman Paşa'ya karşı Plevne'de savaşmış olan General Skobelev'i tayin ettiler. Haziran 1880'de, Skobelev Türkmen topraklarına girdi. Aynı yıl Nur Verdi Han'ın ölmesi üzerine yerine oğlu Mahdum Kulu seçildi. Skolbelev Rus yenilgisinin öcünü çok kanlı bir şekilde aldı. 1881'de çarpışmalar sona erdiğinde Türkmenler 26.500 kişi kaybetmişlerdi. Rusya'nın bu bölgelerde faaliyetlerini hızlandırmasının bir sebebi de, 1877 yılında Berlin Kongresinde; Rusya'nın Ege Denizi'ne çıkmasına engel olunması ve İngiltere'nin Afganistan'ı himayesine aldığını duyurmasıdır. Bu sebeple Ruslar Asya'da İngilizlerle rekabete girmiş oluyordular.

Çarlık Rusyası'nın Son Zamanları ile SSCB Döneminde Türkmenler

Çarlık Rusyası'nın işgaline karşı bütün Türkistan'da olduğu gibi Türkmenistan'da da muhalefet vardı. 1916'da başlayan Türkistan Milli Ayaklanması, Bolşevik İhtilalinden sonra da devam etmiş, bilahare Enver Paşa'nın önderliğinde yürütülen bu istiklal hareketi birlikten yoksun ve dışardan da bir destek alama-

dığı için başarılı olamamıştır. 1917 ihtilali başladığı zaman Özbekler ile Yakut Türkmenleri arasında geçimsizlik patlak verdi. Türkmenlerin lideri Cüneyd Han, Hive'ye hakim olmuş, fakat bu durum Sovyetlerin tekrar Hive Hanlığının iç işlerine karışmasına fırsat vermiştir. Hive'de bir Sovyet hükümeti kurulmasını istediler. Bu taburun yardım istemesi üzerine de Sovyetler ordularını Hive'ye göndererek 1920'de burayı işgal ettiler.

1924 yılında Türkmenler ile Özbekler birlikte hareket edip bazı başarılar elde ettilerse de, neticede 1924 yılında Türkmenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kurulmuştur. 1927 yılında Sovyet kuvvetleri karşısında son çatışmasını da kaybeden Cüneyd Han, Türkmenistan'ı terketmek mecburiyetinde kalmıştır. SSCB federal bir anayasa çıkararak, Orta Asya'yı beş cumhuriyete bölmüştür.

7 Ocak 1990 tarihinde Türkmenistan'da Parlamento (Yüksek Sovyet) seçimleri yapılmış ve Komünist Parti kökenli üyeler çoğunluğu oluşturmuşlardır. Mayıs 1990 tarihinde Türkmen Türkçesi Cumhuriyetin resmi dili olarak kabul edilmiş, 27 Ekim 1990 tarihinde de Saparmurat Niyazov Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

SSCB'de Olağanüstü Hal Komitesi'nin 19-21 Ağustos 1991 tarihinde gerçekleştirdiği darbe girişimi sırasında Türkmenistan yönetimi herhangi bir açık tavır almamış ve bekle gör yaklaşımı sergilemiştir.

Bağımsız Türkmenistan Devleti

22 Ağustos 1990 tarihinde egemenliğini, 27 Ekim 1991 tarihinde yapılan halk oylamasıyla aynı gün bağımsızlığını ilan eden Türkmenistan'ı ilk tanıyan ülke Türkiye olmuştur. Bugün Türkmenistan Cumhuriyeti; Birleşmiş Milletler, AGİT gibi milletlerarası kuruluşlara üye kalkınma yolundaki bağımsız Türk devletlerinden biridir.

SOSYAL ve EKONOMİK YAPI

Türkmenistan karışık bir milliyet grubuna sahiptir. En son tesbitlere göre Türkmenistan'ın nüfusu 4.483.000. dir.

Bu nüfus elliyi aşkın milletten oluşmaktadır.

Bunlar yüzde olarak, %72 sini Türkmenler, %9 unu Özbekler, %8 ini Ruslar, %2 sini Kazaklar, %1 ini Tatarlar ve %8 ini Diğer Azınlıklar teşkil etmektedir.

Türkmenistanın genel nüfusu içindeki diğer azınlıklar: Ukraynalılar, Ermeniler, Belaruslar, Almanlar, Karaylar, Mordovalar, Moldavlar, Cuhitler (Yahudiler), Buluçlar, Asetinler, Çuvaşlar, Dargiler, Uygurlar, Azeriler, Persler ve Afganlar.

Türkmenistan nüfusunun %54.6 sı kırsal kesimde, %45.4'ü şehirlerde yaşamaktadır. Nüfus artış oranı %2.7 dir. ortalama yaşam süresi 65.8'dir. Bebek ölüm oranı %4.5 dir. Nüfus yoğunluğu kilometre kareye 8.72 dir.

Ülkede 51 ilkokul, 29 ortaokul, İlimler Akademisine bağlı 56 enstitü ve 9 üniversite bulunmaktadır. Türkmenler arasında pekçok edip ve şairler yetişmiştir. Ülkede 7-17 yaş arası eğitim mecburi olup, okuma yazma oranı %99'dur.

Türkmenistanın %88.1'i Sünni Müslüman, %1.1'i Şii Müslüman ve %10.8'i Hristiyan'dır.

Türkmenistan bağımsızlığını ilan ettikten sonra, Safarmurat Atayış Niyazof 21 Haziran 1992 tarihinde gerçekleştirilen ilk genel seçimlerde oyların %99.5 ni alarak Cumhurbaşkanı seçilmiştir. 15 Ocak 1994 de yapılan referandumda %99.9 kabul oyu ile Cumhurbaşkanlık süresi, seçildiği tarihten itibaren 10 yıl olarak yeniden tesbit edilmiştir. Hükümet Başkanlığı da Cumhurbaşkanı tarafından yürütülmekte olup, 7 adet Başkan Yardımcısı, 20 adet Bakan ve 7 adet Bakan yetkisine haiz Komite Başkanı vardır.

Türkmenistan, Birleşik Milletler, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ve İslâm Konferansı Teşkilatına üyedir.

-Orta Asya Cumhuriyetleri arasında nüfus artış oranı en yüksek olan Ülke Türkmenistan'dır. Ülke Dışında, İran, Afganistan, Türkiye, Irak ve Suriye'de toplam 8 milyon civarında Türkmen yaşamaktadır.

Geçmişte Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğindeki ekonomik düzensiz-

lik ve Slav Irkı dışındakilere uygulanan sömürü düzeni nedeniyle, halen Türkmenistan'ın büyük çoğunluğu fakir bir hayat yaşamaktadır.

Türkmenistan'da vatandaşların şahsi dokunulmazlığı, sağlığının korunması, eğitim ve vicdan özgürlüğü şeklindeki ana hakları, Anayasa ile belirlenmiştir.

Türkmenistan'da özel mülkiyet hakkı yeni anayasa ile tanınmıştır. Her türlü özel mülkiyet hakkı eşit şartlara bağlanmıştır. Mülkiyet ve miras kanun hakimiyeti altına alınmıştır. Türkmenistan vatandaşlarının her türden ekonomik faaliyet ve girişimde bulunma hakkı mevcuttur.

-Türkmenistan'da 73 Gazete 33 dergi basılmaktadır.

Türkmenistan'da Türkmen Form isimli bir de haber Ajansı vardır.

Yıllarca sömürge altında kalmalarına rağmen Türkmenler dillerini, kültürlerini, örf ve adetlerini ve dinlerini korumuşlardır. Eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde yaşayan Türkmenlerin %98 i Türkmenceyi konuşmaktadır.

Türkmenistan'daki geleneksel yaşam, Anadoludaki yaşama benzemektedir. Türkmen kadınlarının özenle dokudukları halılar ve el işleri, dünyada Türkmen halısı ve Türkmen el işi olarak ün yapmıştır. Başta cirit olmak üzere Türkmenistan'da bütün atlı sporlar geleneksel olarak devam etmektedir. Sinema ve sahne sanatları özellikle büyük kentlerde kendine özgü bir gelişme göstermiştir. Ülkede sinema ve tiyatro gibi tesislerin

miktarları yeterlidir. Türkmen Halk Müziği ülkede hakimdir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı bir de halk dansları topluluğu bulunmaktadır.

Türkmenistan'da 17.000 civarında kütüphane, 27 müze ve 9 adet tiyatro bulunmaktadır.

Türkmenistan, kaplıcaları ve Selçuklu devrinden kalma tarihi eserleriyle Turizm açısından geniş bir potansiyele sahiptir. Daşavz'da Köhne Ürgenç, Mari'de Merv ve Aşkabat'ta önemli tarihi kalıntıları bulunmaktadır.

Türkmenistan'da 4 adet televizyon kanalı bulunmaktadır. Kanallardan birisi devamlı olarak Türkmenistan Vatan Televizyon Yayınına, diğer iki kanal Rus te-

levizyon yayınlarına, Sahra adındaki Kanal da şimdilik Aşkabat ve çevresinde seyredilebilen TRT 1 yayınlarına tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Türkmenistan'da eğitim Rus işgalinden önce mektepler ile medreselerde yapılmakta idi. Bu mektepleri bitiren başarılı öğrenciler Hiva, Buhara ve Semerkant'taki medreselere giderek öğrenimlerini tamamlardı. Dönüşünde ise bu öğrenciler hem imamlık hemde muallimlik yaparlardı. Rus işgalinden sonra açılan Rus-Türkmen okullarında hem Ruslaştırma, hen de Hristiyanlaştırma hareketlerine ağırlık verilmesi Türkmenleri oldukça rahatsız etmiştir. Bu sebeple Türkmenlerin milli kültürlerinde ve dillerinde gerileme olmuş ise de, buna rağmen

men Türkmenler kültürlerini, örf ve adetlerini büyük oranda korumuşlardır. Eğitim sistemi Rusca ile yapıldığı için Rus kültürü ve dili Türkmenler arasında oldukça yayılmıştır. Sovyet döneminde Türkmen Dili oldukça zayıflamış ve ikinci dil durumuna düşmüştür. 1989 yılında Türkmenistan'ın resmi dili haline gelen Türkmençe bugün hızla gelişmektedir. Türkmenistan Hükümetinin aldığı bir kararla, Devlet idaresinde bulunupta Türkmençeyi bilmeyenlerin görevlerine 1993 yılının başından itibaren son vermeye başlanması da Türkmençenin gelişmesine vesile olmaktadır.

Türkmenistan'da 1630'u okul öncesi, 1758'i ilk ve orta dereceli ve 89'u Meslek Lisesi olmak üzere toplam 3477 okul bulunmaktadır. Bu okullarda 1.100.000 öğrenci eğitim görmektedir.

Eğitim temelde Türkmençedir. Son zamanlarda öğrencilere üç yabancı dil öğrenmeleri empoze edilmektedir. Bilhassa İngilizce dili teşvik edilmektedir. Eğitim işlerinden Cumhurbaşkanı Yardımcısı sorumludur.

Türkmenistan'da biri üniversite, 5 i Akademi ve 10'u da Enstitü olmak üzere toplam 16 Yüksek Öğrenim Müessesesi bulunmaktadır.

-Batıya açılma amacıyla olan Türkmenistan yönetimince 1993 yılı ortalarında alınan bir kararla, 1996 yılında ülke genelinde 30 harfli bir latin Alfabesine geçileceği açıklanmıştır. Bununla ilgili hazırlıklar sürdürülmektedir.

Ekonomik yapıya gelince: Türkmenistan'ın ekonomisi ağırlıklı olarak tarım, doğal gaz ve petrole dayanmaktadır. Tarımsal alanda en önemli üretimi pamuktur. 1993 yılı itibarıyla pamuk elyafı üretimi 408.900 tondur. Yine aynı dönemde doğal gaz üretimi 65.2 milyar metre küptür. Petrol üretimi de 4.2 milyon tondur.

Sanayi kesiminin büyük bir kısmını, yaklaşık %80'ini enerji sektörü oluşturmaktadır. Ülkede çıkarılan doğal gazın büyük bir bölümü, enerji üretiminde yakıt olarak kullanılmaktadır. Bir kısmı da boru hattıyla eski Sovyetler Birliği ülkelerine ihraç edilmektedir. Ancak bu ihra-

catın karşılığı tam olarak alamamaktadır. Türkmenistan, doğal gazı ile petrolünü İran ve Türkiye üzerinden dünya pazarlarına çıkarma çalışmalarını sürdürmektedir.

Türkmenistan, bütçe gelirlerinin büyük bir bölümünü doğal gaz ve pamuk satışlarının yanı sıra, petrol satışlarından da elde etmeyi amaçlamaktadır. Bu maksatla mevcut petrolü, yeni teknoloji ve tam kapasite ile işleyebilecek sanayilerin oluşturulması ve yeni petrol sahalarının araştırılması çalışması hızlandırılmıştır.

Tabii kaynaklara dayalı sanayinin mevcudiyetine rağmen, Türkmenistan ekonomisi önemli ölçüde tarıma dayalıdır. Tahıl ürünleri ekiminin özendirilmesi amacıyla taban fiyatlar önemli ölçüde artırılmıştır.

Türkmenistan'da millî ekonomik yapıyı teşkil amacıyla 10 yıllık bir kalkınma refahı programı hazırlanmıştır.

Programın İçeriğinde: Pazar ekonomisine geçileceği, Tedricen özelleştirmeye gidileceği, öncelikle küçük sanayi kuruluşlarının özel sektör tarafından işletileceği, büyük fabrika ve devlet çiftliklerinin orta ve uzun vadede özelleştirileceği, millî gelirin artırılabileceği, doğalgaz ve petrolün uluslararası piyasa fiyatlarıyla satışlarının yapılacağı, petrol, doğalgaz ve tarım ürünlerinin üretimlerinin artırılacağı gibi hususlar yer almaktadır.

Türkmenistan 1 Kasım 1993'de kendi öz para birimi olan Türkmen Manatını tedavüle çıkarmıştır. Türkmenistan kendi para birimini tedavüle çıkarmakla, kısa vadede olmasa da orta vadede ekonomisini iyileştirebilecek ve serbest piyasa ekonomisine geçişi hızlandıracak kredi alma imkânlarını artıracaktır.

Ülkede ulaşım belli başlı yerleşim noktaları arasında yapılmaktadır. Çarlık döneminde yapılmış olan Krasnovods Çarcuy arasındaki Kafkas ötesi demiryolu ve Merv-Muşka, Çarcuy-Kunguk ve Karşı-Termes arasındaki demiryollarının uzunluğu 212 Km. dir. Ayrıca 8700 Km'lik bir şoşe bağlantısı olup, bunların dışında ulaşım nehirlerde ve bilhassa Türkmen Kanalıyla yapılır.

DİNÎ YAPI

-Türkmenistan'a İslamiyetin girişi 7. Asrın ortalarına rastlamaktadır. Kuzeyden göç eden Türkmenler ise 10. Asırdan itibaren Müslümanlığı kabul etmişlerdir. İslamiyetin Türkmenistan'da yayılmasında Yesevi, Kübrevi ve Nakşibendi Tarikatlarının rolü büyük olmuştur.

Türkmenistan'da, Sovyet yönetimince 70 yıllık dinden uzaklaştırma ve Türkmenleri eritime politikası izlenmiştir. Ancak bu çabanın ülkedeki Müslümanlarda sadece İslamiyetin tatbiki ile ilgili görünümlü kestigi, iman ve inançlarını engelleyemediği görülmektedir. Bütün bas-kılara rağmen Türkmenistan'da inanç ve iman esaslarının muhafazasında, tarikat-

ların ve din adamlarının büyük etkileri olmuştur. Türkmenler sünni olup Hanefi mezhebindedir.

Türkmenistan yönetimi din ve devlet işlerini birbirinden ayıran laik ve çağdaş bir düzeni savunmaktadır. yöneticiler, vatandaşların serbestce ibadetlerini yapmalarını sağlamakta, din eğitimi ve cami yapımını desteklemektedirler.

Türkiye Cumhuriyeti Biri Aşkabat'ta, diğeri Kıpçak Obasında olmak üzere iki adet cami inşa ettirmektedir.

Türkmenistan'ın Dini idare yapısı: Birisi, Türkmenistan Cumhurbaşkanının yanındaki din hizmetleri müşavirliğidir. Bu müşavirlik 13 azadan teşekkül etmektedir.

Diğeri ise: Türkmenistan'daki müslümanların Kadiyat Idaresidir. Bu idare de kadı, kadı yardımcısı, vilayet, şehir, gibi önemli etraflardaki baş imamlar, cami imamları, cami mütevellileri, Kur'an kursu ve medrese hocaları ve camisi olmayan köylerde cenaze, nikah, sünnet ve sadaka gibi dini törenlerde din görevi yapan köy mollalarından oluşmaktadır.

Kadı, kadı yardımcısı ve baş imamlar, 4 yılda bir toplanan dindarlar kurulunca seçilirler. Imamlar, Kur'an kursu, medrese hocaları, mütevelliler ve köy mollaları tarafından seçilirler.

Kadı, kadı yardımcısı ve baş imamlar, cami imam ve mütevellileri, Kur'an kursu ve medrese hocaları ve köy mollaları bu görevlerinden dolayı devletten aylık almazlar. Cemaatin yardımıyla geçinirler.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nca inşaatı sürdürülen
Aşkabat Türkiye Camii

TÜRKİYE DİYANET VAKFI'NIN TÜRKMENİSTAN'A YAPTIĞI HİZMETLER

- Diyanet İşleri Başkanlığı'nca hazırlanan "Kur'an Okumaya Giriş" adlı eser (28.000 adet) gönderilmiştir.

- 1993 yılında Türkmenistan'dan hacca

giden 140 hacı adayına gerekli maddi destek sağlanmıştır.

- Türkmenistan Kadılık İdaresi için: 1 adet video, 1 adet fax cihazı, 5 adet seslendirme cihazı, 1 adet fotokopi makinası temin edilerek mahalline gönderilmiştir.

- Türkmenistan Devlet Üniversitesi ve Vakfımız işbirliği ile Aşkabat'ta bir ilahiyat fakültesi ile bir ilahiyat lisesi açılmıştır. Fakülte 1994-1995, lise 1996-1997 eğitim ve öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir. İlahiyat fakültesinin hazırlık ve birinci sınıf öğrencileri, bütün masrafları Vakfımız tarafından karşılanmak suretiyle Türkiye'de okutulmaktadır. Hâlen İlahiyat Fakültesinde 82, İlahiyat Lisesinde ise 50 öğrenci öğrenim görmektedir. Türkiye'den Türkmenistan'a fakülte için 3 öğretim görevlisi, lise için de 2 öğretmen görevlendirilmiş olup maaşları Vakfımızca karşılanmaktadır.

- Üniversite idaresince Aşkabat'ın merkezi bir yerinde inşaa edilmek üzere tahsis edilen arsa üzerine ilahiyat fakültesi, imam-hatip lisesi, yurt binası vb. sosyal tesislerinin inşaatı için devam etmektedir.

- Türkmenistan Cumhurbaşkanı Sapar Murad Niyazov'un köyü olan Kıpçak Obası'nda bir cami ve imamevi inşa ettirilmiştir.

- Her yıl yeteri kadar takvim ve imsakiye gönderilmektedir.

- Aşkabat'ta bulunan Mescid-i Aksa Medresesi için yaklaşık 1.000.000.000.-TL. değerinde eğitim ve öğretim malzemesi (masa, sıra, ranza, battaniye vb.) gönderilmiştir.

Aşkabat'ta Vakfımızca inşaa ettirilmekte olan İlahiyat Fakültesi binası.

Tarihten Sayfalar

NECMEDDİN-İ KÜBRÂ (1145-1226)

Fıkıh, tefsir, hadis âlimlerinden ve evliyânın büyüklerinden. Tasavvufda Kübreviyye (Zehebiyye tarikatının kurucusudur.)

İsmi, Ahmed bin Ömer bin Muhammed bin Abdullah el-Hayveki olup, künyesi Ebû'l-Cennâb'dır. Bu künye kedisine, rû'yâda Peygamber efendimiz tarafından verilmiştir. Lakabları; Necmeddin, Şeyh-ül-imâm, Zâhid-ül-kebîr ve Şeyh-i Harezmîdir. Necmeddin-i Kübrâ diye meşhûr oldu. Yaptığı bütün münâzaralarda gâlip geldiği için, kendisine et-Tâmmet-ül-kübrâ lakabı da verilmiştir. Ehl-i sünnet âlimlerinin büyüklerinden ve evliyânın önde gelenlerinden olan Necmeddin-i Kübrâ hazretleri, 539 (m.1145) senesinde, Harezm köylerinden Hayvek'te doğdu. Buna nisbetle Hayvekî denilmiştir. 618 (m.1221) senesi Rabî'ul-evvel ayında, Harezm'de Cengiz askeri tarafından şehîd edildi.

Daha çocuk yaşta ilim tahsiline başlayan Necmeddin-i Kübrâ hazretleri, biraz yetişince ilim öğrenmek aşkıyla çeşitli beldeleri dolaştı. Isken deriyye'de; Ebû Tâhir es-Silefi'den, İsfehan'da; Ebû'l-Mekârim, Ahmed bin Muhammed el-Lebbân, Ebû Sa'îd Halîl bin Bedr, Ebû Ca'fer Muham-

med bin Ahmed es-Saydelânî, Ebû Abdullah Muhammed bin Zeyd el-Kerrânî ve Ebû'l-Hasen Mes'ûd bin Ebî Mensûr'dan, Hemedan'da; Hâfız Ebû'l-Alâ'dan, Nişâbûr'da; Ebû'l-Meâlî el-Fürâvî'den, Mısır'da; Rûz-i Behân-ı Baklî'den (Ebû Muhammed eş-Şirâzî'den ve daha başka birçok âlimden ilim öğrenip, hadis-i şerîf rivâyet etti.

İmâm Ebû Nasr Hafza'nın Tebriz'de "Sünne" okuttuğunu duyup oraya giderek, bu kelâm âliminin derslerine devam etti. "Şeyh-üs-Sünne vel-Mesâlih" adındaki mukaddime mâhiyetindeki kelâma dâir eserini bu arada yazdı. Burada Bâbâ Ferûh Tebrîzî'nin sohbeti berekeyitle ilim tahsilini tamamlayıp, tasavvuf ilmi ile meşgûl olmaya başladı. Tasavvufda, amcası Ebû Necîb-i Sühreverdi hazretlerinden feyz alarak yetişti. İsmâil Kasrî ve Ammâr bin Yâsir'in [582 (m.1186) de sohbetlerinde bulundu. Fahreddin-i Râzî hazretleri ile görüştü. Böylece birçok ilimde yetişip, tasavvufta yüksek derecelere kavuştu. Daha sonra memleketi olan Harezm'e gidip yerleşti. Orada insanları irşâd etmeye (doğru yolu göstermeye başladı. Kısa zamanda etrafına yüzlerce talebe toplandı. Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî'nin babası Sultân-ül-ulemâ Behâeddin Veleddin ile Feridüddin-i Attâr'ın hocaları Mevdüddin-i Bağdâdî ve Bâbâ Kemâl Cündî, Abdülazîz bin Hilâl, Nâsır bin Mensûr, Seyfuddin-i Baherzî, Necmüddin-i Râzî, Radyyyeddin Ali Lâlâ, talebelerinin büyüklerindendir. Talebelerinin çoğu, zamanlarında insanlara doğru yolu gösteren rehberler oldular.

Tasavvuf yolunun en tanınmışlarından ve büyüklerinden olan Necmeddin-i Kübrâ hazretleri, zâhiri ve bâtınî ilimlerde çok derîn, İslâmın

güzel ahlâkı ile ahlâklanmış bir zât idi. İlim öğretmek yolunda çok gayretliydi. Allahü Teâlâya ibâdet ve O'nun dinine hizmet etmekte katıy-ven gevşeklik göstermez, bu yolda kınayanların kınamalarına aldırma- zdı. İstisnâsız bütün insanlara yardım etmeye, fâideli olmaya gayret ederdi. Onun dergâhı, fakirlerin sığınağı idi. Büyüklüğü, üstünlüğü herkes tarafından bilinir, kendisine hürmet edilirdi. Büyüklüğünü anlatan hâlleri ve kerâmetleri her tarafta anlatılmakta, dilden dile dolaşmaktadır. Kerâmetlerinin en büyüğü; her birisi, gittiği beldelerde insanları doğru yola sevkeden, etrafına nûr ve feyz saçan çok kıymetli talebeler yetiştirmesidir. Yüzlerce talebe yetiştirdi. Allah yolunda yürümek isteyen nice kimsele- re rehber oldu. Talebelerinin her birini bir memlekete gönderir, o talebe orada hocasının yolunu yaymaya çalışırdı. Harezm bölgesinde, Necmeddin-i Kübrâ hazretlerinden sonra onun gibi yüksek bir velî yetişmemiştir.

Necmeddin-i Kübrâ, bir taraftan çok kıymetli talebeler yetiştirirken, diğer taraftan da, kendisinden sonra gelenlere faydalı olmak üzere çok kıymetli eser ve risâleler yazmıştır. Tefsir, hadis, tasavvuf ve diğer ilimlere dâir yazmış olduğu pek muteber olan eserlerinden bazılarının isimleri şunlardır : Ayn-ül-hayât (Kur'ân-ı Kerîmin tefsiri olup 12 cildir. Usûl-i aşere (Tasavvufa dâir olup, çeşitli isimlerle pekçok defâ intisah edilip çoğaltılmış ve birçok da şerhi yapılmıştır. Bundan başka, Risâle ilel-hâim, Fevâih-ul-Cemâl, Âdâb-üs-süfiyye, Risâle-i Necmeddin, Sekînet-üs-sâlihîn, Risâle-i sefine ve daha başka eserleri ve risâleleri de vardır.

ÖLÜMÜNÜN

60. YILINDA

MEHMET AKİF

ERSOY'UN

ARDINDAN

27 Aralık 1936'da ölen Mehmed Akif'in ölümünün 60. yılında kendisini anmak amacıyla "Azimden sonra Tevekkül" isimli şiirini bültenimizde yayınlamayı uygun bulduk. Akif'in bu milletin gönlünde köklü bir yeri vardır. Bunun sebebi, Akif'i belki birçok şairden, hatta birçok idealistten ayıran tarafı şahsiyetidir. O söylediğini yaşayan adamdır. Akif, herkesin bildiği örnek yaşayışı ile bu ahlâk ve ideal adamlarının çok nâdir istisnâlarından biridir. Dâvâsına inanmış, yaşamış, dönmemiş ve öyle ölmüş bir adam.

Azimden Sonra Tevekkül

"...Bir kerre de azmettin mi, artık Allah'a dayan..."

(Al-i İmrân, 159)

"Allah'a dayanmak mı? Asırlarca dayandık! Düştükseniz bu hüsrâna, onun nârına yandık! Yetmez mi çocukluktaki efsâneyle hümet? Hâlâ mı reşid olmadı, hâlâ mı bu ümmet? Dersen ki: Ufuklarda bir aydınlık uyasın; Mâziye ateş vermeli, baştan başa yansın! Şaşkınlık olur köhne telâkkileri ihyâ. Şeydâ-yı terakkî, koşuyor, baksana dünyâ. Elverdi masal dinlediğim bunca zamandır; Ben kanmıyorum, git de sen aptalları kandır!"

- Allah'a değil, taptığın evhâma dayandın; Yandınsa eğer, hakk-ı sarfihindi ki yandın. Meflûc ederek azmini bir felc-i irâdî, Yattın, kötürümler gibi, yattın mütemâdî! Mâdem ki dininmez, edemez, uğraşamazsın; İksîr-i bekâ içsen, emin ol, yaşamazsın. Mevcûd ise bir hakk-ı hayat ortada, şâyed, Mutlak değil elbette, vazîfeyle mukayyed. Takyîd-i ilâhî ki: Bilâ-kayd ona münkad, Kalbinde cihanlar darabân eyleyen eb'âd. Lâ-kayd olamazdın, biraz insâfın olaydı. Duydukça bütün sîne-i hilkatten o kaydı.

"Allah'a dayandım"! diye sen çıkma yataktan... Mânâ-ı tevekkül bu mudur? Hey gidi nâdan! Ecdâdını, zannetme, asırlarca uyurdu; Nerden bulacaktın o zaman eldeki yurdu? Üç kıt'ada, yer yer, kanayan izleri şahid: Dinlenmedi bir gün o büyük nesl-i mücâhid. Âlemde "tevekkül" demek olsaydı "atâlet", Mirâs-ı diyânetle yaşar mıydı bu millet? Çoktan kürenin meş'al-i tevhîdi sönerdi; Kur'an duramaz, nezd-i ilâhîye dönerdi.

"Dünyâ koşuyor" söz mü? Berâber koşacaktın; Heyhât, bütün azmi sen arkada bıraktın! Mâdem ki uyandın o medid uykularından, Bir parçacık olsun, hadi, hiç yoksa, kımıldan. Ensenedikiler "leş" diye çiğner seni sonra; Ba'sin de kalır tâ gelecek nefha-i Sûra! Çiğner ya, tabîi, ne düşünsün ne bıraksın? Bir parça kımıldan, diyorum, mahvolacaksın? Dünyâ koşuyorken yolun üstünde yatılmaz; Davranmayacak kimse bu meydâna atılmaz. Müstakbeli bul, sen de koşanlarla bir ol da; Mâziyi, fakat, yıkmaya kalkışma bu yolda. Ahlâfa döner, korkarım, eslâfa hücumu: Mâzîsi yıkık milletin âtîsi olur mu?

Ey yolcu, uyan! Yoksa çıkarsın ki sabâha: Bir kupkuru çöl var, ne ışık var ne de vaha!

İstanbul, 13 Teşrinisani 1335 (1919)

RÖPORTAJ

Sait TANDOĞAN

Türkmenistan
Din Hizmetleri Müşaviri

Türkmenistan Din
Hizmetleri Müşaviri
Sait Tandoğan
Türkmenistan'daki
dini durumu
anlatıyor.

Efendim öncelikle Türkmenistan'da halkın din anlayışı ve yaşayışı hakkında bilgi verir misiniz?

– Bildiğiniz gibi Türkmenistan 1991 yılında, Rusya'dan ayrılarak bağımsızlığına kavuşmuştur. Tabii 75 yıl Rus hegemonyasında kaldıktan sonra bağımsızlığına kavuştuğunda, adeta çok sıcak iklimden, çok soğuk iklime geçmiş bir insan gibi ortada kaldı. Bu tabii her konuda geçerli; ekonomi, ticari, sinai, sosyal, kültürel ve özellikle din konusunda.

Çünkü 75 yıl zarfında sadece İslâm dini konusunda değil, gerek ferdi, gerekse içtimai açıdan hiçbir faaliyet olmamış. Biliyorsunuz Sovyetler Birliği sınırları içerisinde Hristiyan Ortadokslar da yaşıyor. O konuda da hiçbir faaliyet olmamış. Bir kilise yapımı veya kiliselerde toplu ayin yapılmamış, hiç bir camide Cuma namazı kılınmamış.

Bu arada camilerin durumu nasıl?

– Eskiden kalma camiler var. Türkmenistan bağımsızlığına kavuştuğunda dört camisi varmış. Bugün itibarıyla 240 cami mevcut. Tabii bağımsız olduktan sonra halkın din konusuna her şeyden daha

çok eğildiğini gördük. Dolayısıyla önce ibadethanelerini yapmak üzere seferber oldular. Hemen her şehire, her köye, her ilçeye ibadethane yapmak için yarışa başladılar ve bunda da muvaffak oldular. Camilerin etrafına Osmanlıda olduğu gibi medrese tipi binalar yaptılar ve orada kendi çaplarında dini eğitim vermeye başladılar.

Efendim, Türkmenistan'da Din eğitimi kim yapıyor?

– Genellikle Arap ülkelerinden, Suriye'den, Suudi Arabistan'dan ve İran'dan temin ediyorlar. Bu arada Türkiye'den de bir görevlimiz var burada. O da Aşkabat'da bulunuyor. 95-96 öğretim döneminde 230 öğrenciyi mezun etti. Bunlardan 40'ı imamlık yapacak seviyeye geldi ve ülkenin sathına dağıldılar, yayıldılar.

Diğer Türk cumhuriyetlerinde bir çok hurafelerin toplum hayatına yerleştiğini görüyoruz. Türkmenistan'da bu durum söz konusu mu?

– Maalesef bu Türkmenistan'da da var. İran kaynaklı bir takım fetvalar var. Kılık kıyafet konulu bir takım uygulamalar var. Mesela burada hocaya Âhun diyorlar. Bu ağa han demektir. Ulu kişi, saygın kişi anlamında, farsçadan geçmiş, bunlara molla diyorlar. Bir molla mutlaka oranın kıyafetini giymeli, şalvar giymeli, başına kalpak giymeli, cüppe giymeli, sakalı

uzun olmalı, bıyığı olmamalı. Bu tarz bir kıyafet ki bu dinimizde çok doğru değil, yanlış. Bizim gibi giyinen kişiye orada molla, hoca demiyorlar. Ayrıca İran kaynaklı bir fetva var. Çok enteresan, ağzında takma dişi olanın ardında namazın caiz olmayacağı gibi. Cenaze namazlarında dışarda da olsa ayakta kalmasını çıkartıyorlar. Ayrıca sadaka adını verdikleri ziyafetleri var. Bunun sevap olduğunu düşünüyorlar. Elbette açları doyurmak sevaptır ama daha çok durumu iyi olanları çağırıyorlar. Buna benzer birçokları. Mesela birisi hoşuna gitmediği bir kötü rüya gördü, özellikle kadınlar görüyor bu rüyaları. Mollaları çağırıyorlar. 7-8 tane molla halka şeklinde oturuyor. Kadını aralarına yatırıyorlar hasta gibi, ölü gibi. Şeffaf kıyafetle de yatıyor. Etrafında yasin okuyorlar. Yasin bittikten sonra diyorlar ki kızım bize çay yap. Bunlar dinden olmayan, sonradan dine sokulan hurafeler. Ama çalışmalarımızda bu gibi hurafeleri ortadan kaldırmaya çalışıyoruz.

Türkmenistan bağımsızlığına kavuştuktan sonra bildiğimiz kadarıyla din alanında bir boşluk oldu ve misyonerler bu boşluğu doldurmak üzere faaliyete geçtiler. Türkmenistan'da misyonerlik faaliyetleri nasıldır?

– Biraz önce de ifade ettiğim gibi Türkmenistan'da din konusunda en çok İran çalışıyor. Yani Şiiliği Türkmenistan'a

ihraça çalışıyorlar. Ancak muvaffak olamıyorlar. Çünkü Türkmen halkı Hanefidir. Dolayısıyla bizler gerçeği, İslâm Dini'ni anlatıyoruz. Hatta mezhep konusuna bugüne kadar hiç değinmedik. Biz bu konuda onların önüne geçiyoruz. Bunun dışında Hristiyan misyonerleri, Yehova Şahitleri, Barış Gönüllüleri çalışıyorlar. Tabii bunlar gönüllere hitabetmekten ziyade kişilerin maddiyatına hitabederek, yani para vererek kendilerine taraftar bulmaya çalışıyorlar. Biz ise Peygamberimizin tebliğ metodunu uyguluyoruz. Bu da gönülden gönüle İslâm'ı yaymaktır. Tabii bunu yaparken alt yapıyı tamamlamaya çalışıyoruz. Bugüne kadar Türkmenistan'da, bugünkü Devlet Başkanı Sapar Murat Türkmenbaşı'nın doğduğu köyde 600 kişilik bir cami yaptırıldı. Türkiye Diyanet Vakfı geçen yıl ibadete açtı ve Vakıf bu caminin yanında Kur'an kursu yaptırdı, o da bitmek üzeredir. Diyanet İşleri Başkanlığı İstanbul'daki Sultanahmet Camii'nin bir benzerini yaptırıyor. Nasip olursa önümüzdeki yıl bu cami de ibadete açılacaktır. Yine Diyanet İşleri Başkanlığı kültür merkezi yapıyor. Ayrıca 1994 yılında Türkiye Diyanet Vakfı tarafından bir ilahiyat fakültesi açılmıştır. Bu fakültenin öğrencileri hazırlık ve birinci sınıflarını Türkiye'de Bursa'da Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde okuyorlar. Türkmenistan'da Türkiye Diyanet Vakfı tarafından bir ilahiyat fakültesi ve ilahiyat lisesi yaptırılmıştır. Bu okulların

her türlü ihtiyacı işe ve ibateleri de yine Türkiye Diyanet Vakfı tarafından karşılanmaktadır.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yaptırılan bu okullara ilgi oluyor mu?

– Bu okullara çok büyük bir ilgi var. Ben 26 Ağustosta ilahiyat lisesinin açılışını ve öğrenci kaydı yapılacağına dair valiliklere tamim gönderdim. Hangi şartların taşınması gerektiğine dair bilgiler gönderdim. Vilayetler kontenjanın iki katı öğrenci gönderdiler. Bir komisyon kurarak bunların yarısını okula kayıt ettik. O kadar ilgi oldu ki, okul açıldıktan sonra bir çok veli, bize müracaat ederek kayıt yapmamızı ısrarla talep ettiler. Biz bu okullar vasıtasıyla Türkmenistan'a gerçek İslâm Dini'ni yayacağımıza ben inanıyorum. Bu konuda ben Türkiye Diyanet Vakfı'na sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Bu güne kadar Türkmenistan'da bu ve benzeri konularda Türkiye Diyanet Vakfı'ndan taleplerim oldu ve hiç bir talebim geri çevrilmedi, bunun için de Türkiye Diyanet Vakfı'na teşekkürlerimi sunmayı bir borç biliyorum.

Türkmenistan'da Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın imajı nasıldır?

– Bir kere Türkmen halkı Türk halkını seviyor. Ayrıca Türkmenistanda Türk halkı denince akla ilk gelen Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'dır. Örneğin Türkiye Diyanet Vakfı'nın Komaş şirketi Türkmenistan'da ilahiyat fakültesinin inşaatını yapıyor. Türkmenis-

Sait Tandoğan
Türkmenistan Din Hizmetleri Müdürü

tan gazetelerinde sık sık "Komaş sözünün eridir", "Komaş yaparsa iyisini yapar", ilahiyat lisesini kastederek "Türkiye Diyanet Vakfı'ndan Türkmenistana hediye" gibi yazılar yer alıyor. Kısaca anlatmak istediğim şu Türkmenistan halkı Türkiye'yi Türkiye Diyanet Vakfı ve Diyanet İşleri Başkanlığı ile tanıyor ve seviyor.

Efendim ileriye dönük planlarınız nelerdir?

– Öncelikle Türkmenistan da öncelikli problem olarak ben din eğitimi görüyorum. Bir milletin ayakta durabilmesi için dine mutlaka ihtiyacı vardır. Din bir milletin birlik ve beraberliğinin harcıdır. Bu yönüyle her şeyden önce çok iyi, aydın, İslâmî gerçek manada anlamış ve anlayacak din adamına ihtiyaç olduğunu gördüm ve onun içinde eğitime büyük ağırlık verdim. Türkmenistan'da din konusunda Türkiye'deki gibi yasal bir yapılanmanın organizasyonun gerçekleştirilmesi yönünde düşüncelerim var. Bu konuda raporlar hazırladım. Eğer Türkmenistan Hükümeti de uygun görürse, Türkmenistan da dini yapılanmayı yeniden düzenlemeye çalışacağız. Kısacası Türkiye'deki Diyanet İşleri Başkanlığı modelini orada da olduğu gibi uygulamayı hedefliyoruz. Çünkü ben bu sistemin etkili olduğuna inanıyorum. Aşağı yukarı İslâm ülkelerinin çoğunu gördüm ve din alanında en organize yapının Türkiye'de olduğunu müşahade ettim.

Bizler orada Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın destekleri ve Cenab-ı Hakk'ın yardımı ile elimizden gelen hizmetleri yapacağız.

Teşekkür ediyorum.

Türkmenistan İlahiyat Lisesi Öğrencileri.

GİNTAŞ

(Gıda İnşaat Neşriyat ve Turizm A.Ş.)

1981 yılında Kocatepe Camii inşaatı, bütün borç ve alacakları ile birlikte Türkiye Diyanet Vakfı'na devredilince, cami inşaatı bir süre emanet bir komisyon eli ile yürütülmüş, bir ticari faaliyet olan inşaat işlerini doğrudan Vakıf eliyle yürütmenin zorlukları ve sakıncalar ortaya çıkınca da 25.02.1983 tarihinde sermayesinin %99'u Türkiye Diyanet Vakfı'na ait GİNTAŞ; Vakfın ilk şirketi olarak kurulmuştur.

Kuruluşundan bugüne kadar GİNTAŞ'ın faaliyetleri; yurt içinde ve yurt dışında yaptığı işler olarak iki bölümde mütalâa edilebilir.

Abdulkadir HACIİSMAİLOĞLU

Gintaş Yönetim Kurulu Başkanı

07.03.1940 tarihinde Çorum'da Kale mahallesinde doğdu. İlkokulu Gazipaşa İlkokulunda okudu. 1951 yılında Demokrat Parti döneminde ilk açılan okullardan biri olan Ankara İmam-Hatip okuluna kaydoldu ve 1957-1958 öğretim yılında Konya İmam-Hatip okulundan mezun oldu. Temmuz 1958'de Çorum Kubbeli Camii imam-hatibi olarak görev aldı. Ocak 1960'da piyade yedek subay olarak askerliğini yaptı. Askerden sonra 1966-1967 öğretim yılında İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nü bitirdi.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın İstanbul'daki Kadıköy-Eyyüp-Üsküdar ve İstanbul müftülüklerinde müftü yardımcılığı ve Taşitlarla (Gaziosmanpaşa) Müftülüğü'nde müftü olarak görev yaptı. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na geçti. Konya İmam-Hatip Lisesi'nde Meslek dersleri öğretmenliği ve görevli izinli olarak 1977-1980 yılları arasında Belçika'da din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği yaptı. 1981'den itibaren 1987 öğretim yılı sonuna kadar Konya da İmam-Hatip Lisesi Müdürlüğü yaptı. Avrupa'dan dönüşte kısa bir süre Kastamonu Endüstri Meslek ve Teknik Lisesi'nde öğretmenlik yaptıktan sonra emekliye ayrıldı. 31 Ekim 1988 yılından beri de Türkiye Diyanet Vakfı'nda Hayır İşleri Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Arapça bilen Abdulkadir Hacıismailoğlu evli ve beş çocuk babasıdır.

A) YURTIÇİNDE GİNTAŞ'IN TAMAMLADIĞI VE HALEN DEVAM EDEN İŞLER

1. Ankara Kocatepe Camii ikmal inşaatında yapılan işler;
 - a) Dış cephe kaplamaları ve avlu için imitasyon taş imalatı ve taş kaplama işleri,
 - b) Revak üstü çelik saçak ve tezyinat işleri,
 - c) Süpermarket, kütüphane ve fuayenin dekorasyon işleri (mermer, kaplama, boya, badana, ahşap ve elektrik işleri),
 - d) Cami ve müstemilatının bütün ısıtma-havalandırma işleri (caminin yerden ısıtması dahil),
 - e) Bazı kapıların yapımı, tezyinat ve çevre düzenlemesi işleri,
 - f) Büyük konferans salonu çelik çatı ve yutong kaplama işleri,
 - g) Küçük konferans salonu dekorasyon işleri,
 - h) Cami avlusunun izolasyon ve taş kaplama işleri,

2. Vakfa ait Acar Apartmanı (*Terastaki yemekhane dahil*) Işık Apartmanı, Hayırlı Apartmanı ile Hatay Sokak'taki daire ile Vakıf Genel Merkezi Binası'nın tamirat ve tadilat işleri.

3. Anamur'da muz serası yapımı,
4. Uluborlu Soğuk Hava Tesisleri ikmal inşaatları
(lojman, soğuk depo, ihata duvarı vs.)
5. Antalya, M. Asım Cula Yatılı Bölge Kur'an Kursu, cami ve lojman inşaatı.
6. Antalya, H. Mehmet Gebizli Eğitim Merkezi konferans salonu ısıtma havalandırma işleri ile trafo postası yapımı işleri.
7. Ankara-Çankaya Kırılancık Sokak'taki Başkanlık Konutu.
8. Ankara-Tunalı Hilmi Caddesi üzerindeki Saniye Tunç Apartmanı.
9. Ankara Merkez İmam-Hatip Lisesi Camii tamirat ve tadilat işleri.
10. Kastamonu Kız Öğrenci Yurdu ve Lojmanı.
11. Kastamonu Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezi ihata duvarı.
12. 500 öğrenci kapasiteli Konya Erkek Öğrenci Yurdu ve Lojmanı.
13. İstanbul-Üsküdar Bağlarbaşı İslam Ansiklopedisi ek binası.
14. Habur Hac Konaklama Tesisleri.
15. İstanbul-Çengelköy VI. Mehmet Vahdettin Köşkları.
16. Kastamonu-İhsangazi Kur'an Kursu ve Lojman-Misafirhane binaları.
17. İstanbul Müftülüğü Şer'i Siciller Arşivi ahşap doğrama ve tamirat işleri.
18. İzmir Bornova Özel Okul ek inşaat ve dekorasyon işleri
(ders araç gereçleri dahil)
19. Ankara-Kocatepe KOMAŞ (*Beğendik*) Mağazaları tadilat ve ahşap dekorasyon işleri,
20. Türkiye Diyanet Vakfı İstanbul Misafirhanesi binası (iki blok)
21. İstanbul Teknik Üniversitesi mescidinin tadilat ve tamirat işleri.
22. Fethiye Müftülük Sitesi ahşap pencere ve dekorasyon işleri.

GİNTAŞ'ın Halen Yurtiçinde Devam Eden İşleri

1. Ankara-Eskişehir yolu üzerindeki Diyanet İşleri Başkanlığı Hizmet Binaları inşaatı.

2. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi'ne ait İstanbul-Çengelköy Talimhane semtindeki 10 blok halindeki 138 konutluk binaların kapı, kasa, pervaz ve pencereleri, mutfak dolapları, gömme dolaplar, sürgülü kapaklı koridor dolaplarının imalatı ile bu binalardan 40 daireye ters tavan yapımı.

3. Çorum'da ve Erzurum'da yayınevi olarak planlanan binaların inşaat tadilat ve onarımlarıyla dekorasyon işleri.

Ahşap Minber

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yeni hizmet binasının inşaat görüntüsü.

Sedefli
ahşaptan
oymalı olarak
imal edilen bir
vaaz kürsüsü

B) YURTDIŞINDA TAMAMLADIĞI VE HALEN DEVAM EDEN İŞLER

Sovyetler Birliği'nin yıkılması ile Orta Asya'da kurulan yeni Türk devletlerinde Türkiye Diyanet Vakfı'nın yapmak istediği camilerle ilgili inşaat işlerinin büyük bir kısmı Vakfımızca GINTAŞ'a verilmiştir. Bunlardan;

Yurtdışında tamamladığı İnşaatlar

1. Azerbaycan-Bakü Şehitlik Camii ve müstemilatı (cami, çeşme, şadırvan, imam bürosu, tuvalet ve çevre düzenlemesi).
2. Bakü-Sürehani Rayonu Karaçukur Mahallesi Hoca Salih Gürkan Camii.
3. Azerbaycan-Kuba Vilayeti Camii'ne halı serilmesi, minber ve kürsü kapılması ve mahalline montajı.
4. Türkmenistan-Aşkabat Kıpçak Obası Sapar Murat Türkmenbaşı Camii ve müstemilatı (cami, şadırvan, tuvalet, imam lojmanı ve Kur'an kursu binası).
5. Bakü Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tevfik kulaksızoğlu Camii (kaba inşaatı)
6. Kazakistan-Almatı Vilayeti Talgar ilçesi Camii (Kaba inşaatı)
7. Kazakistan-Almatı Vilayeti Miçurin Camii (Kaba inşaatı).

Yurtdışında Devam Eden İnşaatlar

1. Azerbaycan Yevlak Vilayeti Çorumlular Camii,
2. Azerbaycan Kusal Vilayeti Mustafa Kazdal Camii,
3. Azerbaycan Kuba Vilayeti Camii'ne minare, lojman ve tuvalet yapımı,
4. Azerbaycan Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti Kazım Karabekir Paşa Camii.

Habur Hac Konaklama Tesisleri

GINTAŞ'IN KAT KARŞILIĞI YAPTIĞI İNŞAATLAR

GINTAŞ, Türkiye Diyanet Vakfı'nın inşaatları dışında kat karşılığı özel inşaatlar da yapmaktadır. Kat karşılığı yaptığı ilk inşaatı, Bursa-Orhangazi Orhan Camii yanında bulunan ve 65 bağımsız bölümü olan Doğan Güle İş Merkezi'dir.

Gintaş, inşaat işlerine ilave olarak üretme sahasında da çalışmalar yapmıştır. Özellikle eski eserlerin Restitüsyon ve Restorasyon projeleri yanında, kubbeli ve çatılı tip cami projeleri yapmaya ve bu projeleri uygulamaya başlamıştır.

GINTAŞ'IN İNŞAAT VE PROJE DIŞINDAKİ İŞLERİ

GINTAŞ, esas itibarıyla bir inşaat şirketi olmakla birlikte, inşaat ve proje dışındaki bazı ticari konularla da meşgul olmaktadır. Bu işleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Uluborlu Soğuk Hava Tesisleri'nin İşletilmesi:

GINTAŞ'ın inşaat dışında yapmakta olduğu işlerden biri de soğuk hava depoculuğudur. Şirketin Isparta'nın Uluborlu ilçesinde 7.000 ton kapasiteli, mülkiyeti kendisine ait bir soğuk hava deposu bulunmaktadır. Tesis sahasında ayrıca 12 daireli personel lojmanı ve 1500 m2 hangar depo bulunmaktadır.

GINTAŞ'ın bu soğuk hava deposunda yörenin elma ve kiraz ürünleri depo edilmektedir.

2. Habur Hac Konaklama Tesislerinin İşletilmesi:

Şirketimizce inşa edilen Habur Hac Konaklama Tesisleri'nin işletilmesi Türkiye Diyanet Vakfı tarafından şirketimize verilmiştir. Bu sebeple inşaatın tamamlandığı 1989 yılından beri Hac Konaklama Tesisleri Şirketimizce işletilmekte ve her çeşit bakım ve onarım şirketimizce yapılmaktadır.

Tesis 1988 ve 1989 yıllarında hac hizmetlerinde kullanılmış ise de, malum körfez krizinin patlak vermesi sebebiyle, 1989 yılından beri hac hizmetlerinde kullanılmaktadır.

Körfez krizinin patlak vermesinden sona tesis, önce Kuveyt'ten Kuzey Irak yoluyla ülkelerine gitmek isteyen Pakistan'lı, Bangladeş'li ve diğer ülke insanları için transit geçiş ve konaklama yeri olarak kullanılmıştır. Daha sonra Irak'tan ülkemize iltica eden mültecilerden 22.000'i Hükümetçe Hac Konaklama Tesisleri'ne yerleştirilmiştir.

Böylece tesis, hac hizmetleri yanında yurdunu terk etmek zorunda kalan ve ülkemize sığınan binlerce insan için barındırma yeri olarak kullanılmıştır. Türk Hükümeti, Habur Hac Konaklama Tesisleri'ni Dünya basınına örnek bir mülteci kampı olarak tanıtmıştır. Böylece tesis hayırlı ve milli bir hizmet de yapmıştır.

Sedefli
Ahşap Rahle

Silopi ve civarındaki askeri birlikler, erlerin yıkanma ihtiyaçlarının karşılanması yanında bir çok hususta tesisten istifade etmektedirler.

3. Gintaş Turizm ve Seyahat Acentası

GINTAŞ 1991 yılında "Gintaş Turizm ve Seyahat Acentası" adı altında bir seyahat acentası kurmuştur. Şirketimizin bir şubesi olarak faaliyet gösteren bu acentamız, kısa süre içinde önemli gelişmeler göstererek 1993 yılında IATA'ya üye olmuştur.

Bu acentamız halen yurtiçi ve yurtdışı uçak biletleri ile TCDD biletlerini satmaktadır.

Böylece şirketimiz turizm sektöründe de hizmet vermektedir.

4. Geleneksel Ahşap Yapı Elemanları İmalatı

Ahşap yapı elemanları üreten atölyeye sahip olmanın bir inşaat şirketi için önemli bir avantaj olduğunu anlayan GINTAŞ, 1991 yılında Ankara'nın Sitaler Semtinde ahşap yapı elemanları üretecek bir atölye kurmuştur.

Bu atölyede önceleri kendi yaptığı inşaatlar için yapay, pencere gibi yapı elemanları üretmeye ve ahşap dekorasyon işleri yapmaya başlamıştır.

Daha sonra istek ve ihtiyaçları dikkate alarak, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde imal edilip günümüze kadar gelen Geleneksel Ahşap Sanatımızla ilgili yapı elemanları üretme çabasına girmiştir.

Yeni yapılan camilerimiz için Kündekari kapı, pencere, kepenk, minber, kürsü, rahle, gibi geleneksel ahşap sanatımızla ilgili yapı elemanlarının imalatında kısa zaman içinde önemli mesafeler alınmıştır.

Böylece GINTAŞ, kültürümüzün de bir parçası olan geleneksel ahşap sanatımızı öğrenme, öğretme ve uygulama çabası içine girmiştir.

Halkımız geleneksel ahşap sanatımızla ilgili eserleri sevmekte ve yeni yapılan camilerimiz için bu çeşit yapı elemanlarını imal eden yerleri aramaktadır.

Avrupa ülkelerinde açılan camilerin kapı, minber ve kürsülerinin GINTAŞ'tan talep edildiğini ifade edersek, bu çeşit yapı elemanlarına halkımızın ne ölçüde rağbet etmekte olduğu konusunda bir fikir vermiş oluruz.

GINTAŞ, bu sahadaki çalışmalarıyla hem geleneksel ahşap sanatımızın günümüzde de yaşamasına katkıda bulunmuş, hem de tarihi camilerimizdeki bu nevi yapı elemanlarının onarımında çalışacak ustalar yetiştirmiş olmaktadır.

Uluborlu Soğuk Hava Tesisi

İnsanlığın gördüğü en büyük

vahşetlerden birinin canlı

şahidi olan

ALİ PAŞA VEYSELOĞLU'ndan

Ahıska Türklerine yapılan

zulmün Serencamı

Ben 1922 senesinde Ahıska Vilayetinin Aspinza Kasabası'nda doğdum. 1921 senesinde Moskova-Batum Anlaşması'nda bizim Ahıska vilayeti Rusların egemenliğine girmiş. Eskiden Nikola Hükümeti'nin elinde diğer üç dört vilayet olan Kars ve bahçaları Türkiye'nin elinde kalmıştı.

Şimdi kalan üç vilayet Gümrü, Batum, Ahıska vilayetlerinde yalnız Ahıska'da Türk soydaşları yaşıyor. 1921 senesinden bugüne kadar Ahıska Türklerine yapılan zulüm ve işkenceleri kısaca anlatmak istiyorum.

1930'da Kalkoz diye bir birlik kuruldu. Biraz zengin olanın malını, tarlasını ellerinden alıp, onları mahvetmek istediler. Bunlardan bir çoğu vatanlarını terkedip dağlarda kaçak bir şekilde hayatlarını sürdürmeye çalıştılar. Bunlardan 2000'den fazlası Türkiye'ye geldi. İçlerinde babam Veysele Şakiroğlu da vardı. Bunların orada kalan ailelerine çok işkence yaptılar. Bu yüzden babam ailemi kurtarıp ümidiyle geri dönmüş ve yıllar boyu hapiste yatmıştır.

1937 senesinde Sovyetlere düşman diye, her köyden 25-30'ar, 40'ar kişilik gruplar halinde, hiç bir suçu günahı olmayan Ahıska Türkü aydınlarını, bilginlerini, hocalarını götürüp mahvettiler. Nikola Hükümeti Ahıska Türklerini savaşta asker olarak alıyordu. Sebebine gelince, kahraman Ahıska Türkleri her zaman Türkiye'ye yardımda bulunuyordu. Rus-Türk savaşında da hiç bir zaman Türkiye'ye yardımlarını esirgememiştir. Onların içinde

büyük kahramanlar da var. Haydar Bey var, Eyüp Aga var. Bunlar kendileri asker toplayıp Türkiye'ye büyük yardımlar yapmışlardır. Misal verirsek, Ardahan'a yakın Keldağ'a Haydar Bey'in emriyle kendileri Türkiye'nin toponu çıkarmışlardır. Kemal diye biri o savaşta Ardahan askerlerine kumandan olup, Ruslara karşı savaşmıştır. Ruslar biliyorlar ki, Bu Ahıska Türklerinin vıjdanı, kanı, dini, Türklüğü her zaman Türkiye'ye doğrudur. İşte bizi bu sebeplerle savaşa götürmüyorlardı.

Türklüğümüzü kaybedelim diye bize Azerbaycan pasaportu verdiler. O zaman 5 ilçede 120-130 bin Ahıska Türkü vardı. Alman savaşında, II Dünya Savaşı'nda bunlardan 40 bin asker götürdüler. Bu askerler eline hiçbir zaman silah almamış, Rus dili bilmeyen, savaş talimi görmemiş insanlardan oluşuyordu. Amaçları bizleri bu savaşta mahvetmekti ve amaçlarına da ulaştılar.

Ondan sonra ne yaptılar. Erkekler savaştaydı, onların yaşlı anasını, babasını hanımlarını, yetim çocuklarını aç, açık bırakıyorlar. Elbisesi yok, yiyeceği yok insanları o kışın soğukunda

köyün etrafını sarıp süngünün zoruyla kaldırıp sürdüler. Ben Alman savaşına katıldım. Yaralı olarak 1943 senesinde gelip eve döndüm. Bir kaç ay sonra 1944 senesinde Kasım ayının 14'de köyümüzün etrafı Rus ve Gürcü askerlerle sarıldı, herkesi bir yere topladılar. Sizi sürgün yapacağız dediler. Soru soranı öldürme hakkımız var dediler.

Ali Yusufoglu adında savaştan yaralı olarak gelen biri,

- "Ben vatanım için ölüyorum, burdan çıkıp gitmem. Nasıl olur, ben vatanım için gidip sakat olmuşum. Şimdi de siz beni sürgün ediyorsunuz. Bu ailelerin sahipleri, erkekleri savaşta kaybedilmiş, bu yetim çocukların hali ne olacak. Bunların erzakı yok, giyeceği yok, hiç bir yere gitmeyiz."

ve Gürcü askerleri tüfikle Ali'yi ayağından vurdular. O'nun eşyalarını dışarı attılar.

"Size iki saat mühlet, iki saat içinde gideceksiniz." dediler.

İki saat içinde hazırlanmak mümkün değil; ağlaşmalar başladı, ortalık sanki mahşer günü!

Bizim kahabahatimiz ne gardaş? Kahabahatimiz Türk soyu! Türk soyu olanları onlar kendilerine düşman ilan ettiler. Biz Alman savaşında bir hayinlik yapmadık. Bizim Ahıska Türklerinden 8 Türk, Sovyetler Birliği'nin kahramanı olmuş, bu insanlar onların yetim çocuklarını da sürgün ettiler. Sürgün nasıl; mal taşıyan trenlere bizleri doldurdular. Ot, saman birbirine girmiş o vagonlara karma ka-

rişık doldurdular. Oğlu bir yerde, babası başka yerde, kardeşi bir vagonda; anası vaşka bir vagonda bu şekilde bizleri sürgün ettiler. Bizleri hep bir yerde toplayacaklarını söylediler. Ama öyle olmadı, trenlere böldüler, kimi Özbekistan'a, kimi Kırgızistan'a, kimi Kazakistan'a; yollarda ne işkenceler çektik, su bile bulunmuyor, elbise yok, vagonlar soğuk. -kış mevsimi o memleket çok soğuktur- İnsanlar döşeğin içine girmişler. Orada kirden, bittin, türlü, türlü hastalıklar ortaya çıktı. Cemaat hastalanmaya başladı. Doktor yok, ilaç yok. Bir çok insan hayatını kaybetti. Ölenlere kefen de yok, mezar da. Vahşi hayvanlar bile bunu yapmazlar. Köylerden, şehirlerden 20-30 km. uzaklaşınca ölümlerimizi trenden çöllerle attılar. Bunca ızdırap ve acılı yolculuktan sonra İdil Nehri'ne gelince (onlar Volga Çayı diyorlar) vagonların kapılarını kilitlediler, iki gün iki gece o vagonlar ve biz vagonların içinde orada kaldık. Orada şöyle bir söz yayıldı.

- "Bunlarda bulaşıcı hastalık var. Bunları götürceğimiz yerlere de bu hastalık yayılır. Onun için bunları Vagonlarla birlikte Volga Çayı'na atalım, imha edelim."

Bu söz vagonlardan vagona yayıldı ve hanımlar çocuklar ağlamaya başladılar. Binali diye biraz okumuş bir dedemiz vardı. O etrafındakilere,

- "Bu geçici dünya, bugün varsak yarın öleceğiz. Allahü taâla Hazretleri bizi öbür dünyaya iman ile göndersin. Gelin helalleşelim." dedi.

Ahret hakkını helalleşirken orada bir gelin sancılardı, vagonda gidecek yer yok, kayın pederi de orada. Bir perde gerdiler ve bir erkek çocuk dünyaya geldi. Babasına diyorlardı ki,

- "oğlun oldu", Yusuf Bey'e diyorlardı ki, - "torunun oldu, gözün aydın olsun"

Yusuf Bey,

- "Gardaşım ne gözün aydını, biz canımızdan oluyorum. Bizi bu nehre dökcekler."

Onun nenesi ağlıyor,

- "Yarabbi biz günahkar olabiliriz. Bir saat sonra bu nehre dökcekler. Bu çocuğun suçu ne?"

Müstak denilen bir dedemiz;

- "Binali hoca gel evvela bir tevbe istigfar getirelim. Ardından bir Yasin-i Şerifi oku. On dan sonra da helalleşelim. Allah öbür dünyamızı iyi etsin."

Yasin okundu. Ardından

- "Yarabbi sen bizi kurtar"

diye dua etti. İşte 2 günden sonra kapıları açtıklarında, çocuklar analarının kucağına kaçıp ağlaştılar. Hanımlar da ağlıyor. Öyle bir hal oldu ki, şimdi Volga Nehri'ne dökcekler diye bekliyoruz. O sırada askerler,

- "O söylenenler yalan, siz sürgüne gideceksiniz." dediler.

Vagonları böldüler, kimimiz Kırgızistan'a, kimimiz Özbekistan'a, kimimizi Kazakistan'a gönderdiler. Biz Kazakistan'a düştük. Kazakistan'da 20 aileyi bir dağ köyüne götürdüler. Allah razı olsun Kazaklar da Müslüman, bize çok rağbet, hürmet gösterdiler, banyo yaptırıldılar. Savaş vakti; evleri küçük, kendileri de fakir ama buna rağmen bize kucak açtılar. Bi-

zim din kardeşlerimiz diye varını bölüp bizimle beraber yediler. Allah onlardan razı olsun gardaş; biz onu hiç unutmuyacağız. Dar gününde bir lokma ekmecek veren insan unutamaz.

Tabi buraya gelince çileler hemen bitmedi. Biz 12 sene polisler elinde tutsak olduk. Ayda 2 kere orada olduğumuzu belirtmek için imza veriyorduk. Bir köyden başka köye gidemezsin. Yani 2-3 km. dışarı çıkamazsın. Ancak o köyde gözaltında çalışabilirsin. Eğer o köyde polisten izinsiz bir yere gitsen büyük ceza verirdi. Mesela babam hastalanmıştı, doktora götürdüm. Bana

- "Sana kim emir vermiş ki oradan doktora gelmişsin." dediler

Ve beni götürüp 3 gün 3 gece nezarete tuttular. O cezaları da biz unutamayız. Ondan sonra bizim cemaat yarı aç, yarı tok yaşadı, yani 1946'da açlık başladı. Açlıktan ölenlerin sayısı da çoğaldı.

Vatan sevgisi imandandır. Vatanımızı biz seviyoruz. Ahıskaya vatanımıza dönsek, her bir Ahıskalının vijdanı, onun imanı, onun kalbi vatan hasretiyle yanıyor.

Şimdi Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Gürcistan'ın kendi hükmü kendi elinde oldu. Bağımsızlığa sahip oldu. Eskiden onlar kaden, yani Sovyetler Birliği'nin Başkanı Stalin olmasaydı bizi sürmezlerdi. O Gürcü, milletperestlik edip bizi gönderdi. Şimdi ben 45 sene sonra Gürcistan'a bizim Aspinzaya döndüm. Aspinzada evvel 350-400 Türk aile yaşıyordu. Şimdi orda 1200 Gürcü yaşıyor. Bizim bağ, bahçeye onlar konmuşlar, onlar hiçbir zaman bizi oraya kabul etmezler. Tâ ki biz orayı kuvvetle alalım. Bizde de o kuvvet yok, alamayız. Kılıç devri geçmiş ve hükümetler de kendi vilayetleridir. Biz orayı alamayız. Mesela Çeçenler, inguşlar, Balkarlar, Karaçaylar, Kırım Tatarları bile onlar kendi vatanlarına gidip sahip oldular. Biz de keşke sahip olsaydık. Şimdi biz biliyoruz ki o iş daha olan iş değil. Ona öyle demirden bir kapı vurdular ki, onu biz açamayız. Bizim orda çektiğimiz işkenceler şimdi de var.

Mesela kış faslı, kışın insan soğukta üstüne bir yorgan alır. Özbeğin, Kırgızın, Kazak'ın kendi yorganı var. Soğuk; onlar yorganı kendi üstlerine çekmişlerdir. Bizim gençlerimizin %80'i iş bulamıyorlar. Sovyetler Birliği'nde biraz kazanmışlar, halen onu yiyorlar bunun sonu ne olacak....? Hiç bir şey!

Türkiye Diyanet Vakfı Çorlu Şubesi tarafından yaptırılacak olan Çorlu Anadolu Imam-Hatip Lisesi'nin temeli düzenlenen bir törenle atıldı.

Törene Terkirdağ Valisi Zeki Şanal, Vali Yardımcısı Yaşar Kılıç, Çorlu Kaymakamı Nevzat Yardımcı, belediye başkanları, İl Milli Eğitim Müdürü Mehmet Böke, İl Müftüsü A.Zeki Elturan, ilçe müftüleri, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Tören, İstiklâl Marşının okunmasını müteakip Kur'an-ı Kerim'in tilaveti ile başladı.

İmam Hatip Lisesi Yaptırma ve Yaştırma Derneği Başkanı Dursun Aydın törende yaptığı konuşmada, "burada yetişen öğrenciler, vatanını, milletini, bayrağını seven bir genç olarak mezun olacaklar." dedi.

Temeli atılan imam-hatip lisesi hakkında bilgi veren Çorlu Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı H.Yusuf Gül de, imam-hatip liselerinin Türkiye'deki yeri ve önemine değine-

rek "İmam-hatip liseleri, devletimizin denetim, gözetim ve himayesi altında örgün, planlı din eğitiminin yapıldığı yerlerdir. İmam-hatip lisesi mezunlarının hizmet alanları halka ve hakka hizmet alanıdır. Din görevliliği, sevginin, kardeşliğin, birlik ve beraberliğin, hoşgörü'nün dalga dalga yayıldığı bir meslektir." dedi.

İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı A.Zeki Elturan da yaptığı konuşmada din eğitiminin öneminden bahsederek, temel atma safhasına gelinceye kadar emeği geçen herkese teşekkür etti.

Daha sonra kürsüye gelen Terkirdağ Valisi Zeki Şanal da konuşma-

ÇORLU

sında ülkelerin temel dinamizminin eğitimden geçtiğine dikkat çekerek, "Eğitimde geri kalan ülkeler her zaman boyun eğmeye mahkumdur. Bu ülkede yaşayan insanlar birlik ve beraberlik içinde olmaya mahkumdur. Her zaman ve her yerde bu hedefler doğrultusunda hareket etmeliyiz." dedi.

İmam-hatip lisesinin bitirilmesi ve hizmete açılması konusunda

üzzerlerine düşen görevi yapacağını söyleyen Vali Şanal "Çünkü burada yetişen kardeşlerimiz yarının bekçileri olarak nöbeti bizlerden devralacaklardır. Çünkü buralarda yetişecek olan gençler ülkemizi çağdaş ülkeler arasında önder duruma getireceklerdir." dedi.

Tören konuşmalarını müteakip kurban kesimi ve dualarla Çorlu Anadolu Imam-Hatip Lisesi'nin temeli atıldı.

KINIK

Türkiye Diyanet Vakfı Kınık Şubesi'nin organizesi ile, kültür hayatımıza canlılık getirmek, halkımızın tiyatro gibi sanatlara da ilgisini çekmek ve aynı zamanda dini-millî

muhtevalı mesajları insanlarımıza aktarmak amacıyla "Yabancı'nın Dönüşü" adlı bir oyun sergilendi.

İzmir Kültür Sahnesi İsmail Gülnar Tiyatrosu'nda sergilenen, din, vatan ve millet sevgisi gibi temaların işlendiği oyuna Kınık ilçesinin merkez, kasaba ve köylerinden büyük katılım oldu.

KARANLIKTA ISLIK ÇALMAK

(Şiir Kitabı • Ömer SAĞLAM)

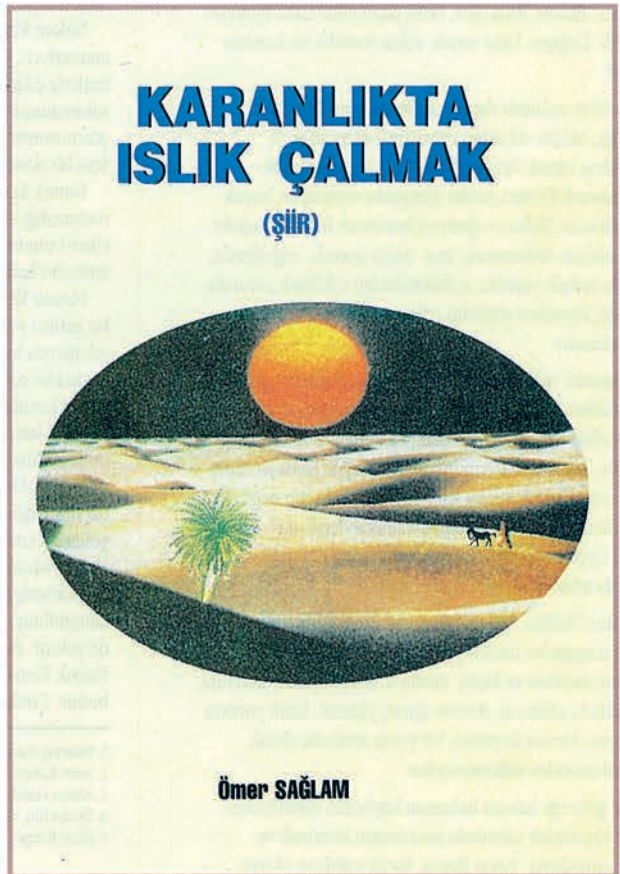
1961 yılında Çankırı'nın Yapraklı İlçe-si'ne bağlı Gürmeş köyünde doğmuştur. İlkokulu 1974 yılında köyünde, orta ve li-se öğrenimini 1981 yılında Çankırı İmam-Hatip Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise 1985 yılında Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde bitirerek eğitimini tamamlamıştır. 1986 ve 1987 yıllarında askerliğini yedeksubay olarak tamamlayan Ömer Sağlam 1989 yılında müfettiş yardımcısı olarak Türkiye Diyanet Vakfı'na intisap etmiştir. 1991 yılında müfettiş olan Ömer Sağlam halen bu görevini sürdürmektedir. Evli ve iki kız çocu-ğu babası olan şairimizin, başta Diyanet Aylık Dergi, Diyanet Çocuk Dergisi, Gü-neysu, Hergün ve Yâren gibi dergi ve gaze-teler olmak üzere, çeşitli dergi ve gazete-lerde yayınlanmış şiir ve makaleleri ile ge-zi notları bulunmaktadır. Sağlam ayrıca, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedi-si'nde yayınlanan "Ebvâ" maddesinin ha-zırlanmasında da bilgi ve fotoğraflarıyla destekte bulunmuştur.

Kendi deyimine göre, ilk şiir eğitimini babasının anlattığı, Kerem ile Aslı, Kesik-baş ve Hz. Ali'nin cenklerine ilişkin man-zum hikayelerle alan Ömer Sağlam, günümüz şairlerinden Abdurrahim Karakoç'tan da etkilendiğini ifade etmektedir. Şiirlerin-de, halk şiirinin etkisini ve özellikle Yunus, Koroğlu ve Karacaoğlu'nın bir sente-zini bulmak mümkündür. Mukaddes de-ğerlerimizde yapılan tahribatlar ve devlete verilen zararlardan aşırı derecede etkilen-diği ve üzüldüğü gözlenen şairimizin ya-

yınlanan "Karanlıkta Islık Çalmak" isimli kitabına ek olarak, yayına hazırlamakta olduğu ikinci bir şiir kitabı ile tenkid konusunda başka bir eseri daha bulunmaktadır.

Arkadaşımıza başarılar ve şiir yolunda şiirce güzellikler dileriz.

Not: *Karanlıkta Islık Çalmak* isimli kitap şairin kendisinden temin edilebilir.

Kültür - Sanat

Üsküp'ten

Kosova'ya

Yavuz Bülent BAKİLER

TDV Yayınları,

Ankara, 1996,

208 sayfa.

"Ben de Tuna'nın öksüzlerindendim. Sanıyordum ki, bir gün kendimi Tuna kıyılarında bulsam, bin yıllık bir yükle yolunu gözlediğim bir sevgiliyi, birdenbire görmüş ve kucaklamış gibi olacağım. Ama Belgrad yakınlarında gördüğüm Tuna, üstüme ağır bir hüznün gibi çöküyordu. Benim ecdadımın, sularında Bismillahlarla abdest aldığı, ağzını çalkaladığı, yüzünü yıkadığı o mübarek Tuna, bu kadar değişmez demiştim. Ama Tuna değişmişti. Bir büyük imparatorluk yıkılmış, dağılmış, bütün değerlerini kaybetmiş haline benziyordu. Bereket ki Struga'da güzelim Kara Dirin nehrinin kıyısında, salkım söğütler altında içimdeki Tuna'yı buldum ve onu yüreğimdeki Tuna'yı sever gibi sevdim."

Tuna kıyılarında dolaşırken yüz yıllık trajedimizi böyle dile getiriyor Yavuz Bülent. Bitmeyen, belki uzun yıllar daha bitmeyecek bir trajedi. Değişen Tuna mıydı; yoksa insanlık mı kendini kaybetmişti?

Tarihe müsbet anlamda damgasını vurmuş milletlerin en büyük özelliği, hakim oldukları coğrafyalarda insanlık ve medeniyet adına büyük bir miras bırakmış olmalarıdır. Bu bağlamda Osmanlı Devleti, tarihe damgasını vurmuş en büyük devlettir. Balkanlar, Balkan coğrafyası bunun en büyük tanığıdır. Yüzyıllarca adaletle hükmetmiş, imar etmiş; insanla, coğrafya ile, yerel kültürle barışık yaşamış ve Balkanlardan çekilmek zorunda kalınca geride, kendisini adaletini özleyen gözü yaşlı hüznü insanları bırakmıştır.

Bir de bugünkü modern Batı medeniyetini düşünün: gittiği her yerde kan, zulüm, iskence ve haksızlıklar bu medeniyetin ayrılmaz özelliği olmuş. Batı medeniyeti denilince insanın aklına vahşet geliyor. Abarttığımız sanılmasın, ortaçağda hatta yirminci yüzyıla kadar batı, siyah insana karşı Amerika vahşetini değil de neyin sembolüdür? İnsanlık Endülü'sü unutulacak mı? Azerbaycan, Çeçenistan, Bosna-Hersek, Ortadoğu toprakları yirmi birinci yüzyıla adını vermiştir: Kanlı yüzyıl...

Yavuz Bülent Bakiler, Üsküp'ten Kosova'ya'da tarihten günümüze uzanan bir medeniyetin, atalarımızın örnek medeniyetinin yaşanan ve hiçbir zaman unutulmayacak destanını canlı tanıklıklarla anlatıyor. Batının iğrenç yüzünü, kanlı yüzünü ortaya koyuyor. Mostar Köprüsü, bir kıyım sembolü olarak insanlığın hafızasından silinmeyecektir.

Tarihe ve geleceğe bakışta hafızasını kaybeden milletlerden olmamamız için bu tür yayınlarla şuurumuzu korumak ve geliştirmek zorundayız. Yoksa Batıya, Batıla mahkum oluruz.

ÖLÜMÜNÜN 108. YILINDA NAMIK KEMAL ÜZERİNE BİR DERKENAR

Mehmet Erdoğan

Namik Kemal'in yaşadığı çağ, "İmparatorluğun en uzun yüzyılı"dır. (1) Osmanlı devletinin yıkılma dönemleri, siyasal ve ekonomik kargaşanın, çıkmazların yoğun olduğu bir yüzyıldır. "Osmanlı-İngiliz Ticaret Anlaşması 1838'de imzalanır. Tanzimat 1839'da ilan edilir. Namık Kemal 1840'da doğar. İşte birer yıl arayla, Osmanlı İmparatorluğu'nun kaderini etkileyen üç simgesel olay! Üstelik birbirleriyle kesin olarak bir etkileşim de belirliyor: Namık Kemal, Tanzimat'ın ürünü, Tanzimat da Osmanlı-İngiliz Ticaret Anlaşması'nın. (2)

Namik Kemal, böylesi bir ortamda 1840'da Tekirdağ'da doğar, Annesini çocuk yaşta kaybeder. Düzenli bir tahsil göremez. Dedesiyle birlikte önce Kars'a sonra Sofya'ya gider. Şiir dünyasının oluşumu Kars'ta, düşünce dünyasının oluşumu da Sofya'da başlar. Daha sonra Leskofçalı Galip ile tanışır, Encümen-i Şuara üyeleriyle ilişkileri olur ve bu ortamda divan şiirini öğrenir.

Namik Kemal'in ilk yazıları, düşünce dünyasındaki ilk şekillenmeler Şinasi ile tanışmasıyla başlar. Ardından Fransızca öğrenir, Voltaire ve Montesquieu'nün dünyasından haberdar olur. Şinasi Paris'e kaçınca Tasvir-i Efkar gazetesinin yönetmeni olur. Gazetecilik hayatı başlar. Sosyal ve politik konularda "muhallif" yazılar yazar. Bir siyasi kuruluş olan Yeni Osmanlılar Cemiyeti'ne katılır. Artık yazdıkları okunmaktadır, ses getirmektedir. Yazdıklarından ötürü, siyasi eylemlerinden ötürü sürgün hayatı başlayacaktır.

1867'de Ziya Paşa ile birlikte gizlice Paris'e kaçan Namık Kemal'in Avrupa'daki hayatı kısa sürer ve tekrar İstanbul'a geri döner. Vatan Yahut Silistre'yi yazar. Sonra oynanır, gördüğü ilgi, izleyicilerin taşkınlıkları aleyhinde olur. Magosa'ya sürgün gönderilir. Kitaplarının çoğunu sürgündeyken yazar, doğrusu yazma fırsatı bulur. Padişahların değişmesiyle siyasi suçlular affedilir; aften yararlanarak İstanbul'a döner. II. Abdülhamit zamanında Şura-ı Devlet üyeliğinde ve Kanun-i Esasi komisyonunda bulunur. Meclis-i Mebusan'ın kapatılmasıyla Midilli'ye gönderilir. Ardından Rodos ve Sakız'da ömrünün kalan günlerini geçirir. 1888'de ölür.

Namik Kemal her yönüyle çağının ve toplumunun bir aynasıdır. Öğrenimi, memuriyeti, yaşadığı ortamlar, arkadaşlarıyla ilişkileri, yazarlığı ve düşünceleri inişlerle çıkışlarla ve tutarsızlıklarla doludur. Kendini bulamamış, çekidüzene sokamamış bir insandır o. Bu yüzden düşünce dünyası, siyasi görüşleri oturmamıştır. Yani rengini bulamamıştır. Bir devrin sonunu mu temsil eder, yoksa yeni bir dönemin başlangıcı sinyallerini mi verir pek belli değildir.

Namik Kemal vatan ve hürriyet şairi olarak bilinir. Oysa onun şairliği, romancılığı ve onun yazarlığı tartışmalıdır. Tanpınar'ın dediği gibi "o gazeteci ve elkar-ı umumiye adamı olarak doğmuştur." (3) Veya "...kalemle yalnızca mekteb-i harbiyeli genç müzâzımları heyecanlandıran bir Tanzimat hatibiydi. (4)

Namik Kemal veya dönemi edebiyatının muhteva açısından edebiyatımıza fazla bir getirisizdir. Onlar birer "Muharrir" di. Düşünceleri, arayışları vardı. Bütün çabalarıyla bunu ortaya koymuş oldular. Ortaya koydukları, kendinden sonrakilere kaynaklık edebilecek herhangi bir ürün mesabesinde hiç değil. Ama sanatla ilgili, sosyal konulara ilgili, mütalaaları bir devri tanımak açısından önemlidir. Bugünkü yerimizi kavramamızda elbette bir başlangıçtır onlar. Sosyal konuları büyük ölçüde ilk kez onlar gündeme getirmişlerdir.

Neden Ahmet Cevdet, Ziya Paşa veya Ahmed Mithat değil de Namık Kemal üzerinde daha çok durulmuştur? Çünkü Namık Kemal'de Cumhuriyet'e giden yolun ilk izleri mevcuttur. "Namık Kemal'in başlatığı tarihi görevi bir başka Kemal, Mustafa Kemal sürdürecektir ve başarıya ulaştıracaktır." (5) Ne Osmanlıcılığı ne İslamcılığı ne de "kanun" fikri köklüdür onun. Çelişkilerle doludur. Ne Batı'yı tanışabilmiş, ne de çağının Osmanlısını. Sunabileceği ciddi bir reform düşüncesi de yoktur. Bir aksülameldir o. Ne var ki 100-150 yıl sonra bile bugün Türk aydını Namık Kemal'den bir adım ilerde değildir. Üzerinde düşünülmesi gereken nokta budur. Çünkü Tanzimat hâlâ sürüp gitmektedir.

1. Hüseyin Hatemi, "Saded Dışı'nda Namık Kemal", Gösteri, Sayı: 97 Namık Kemal eki.
2. Emre Kongar, "Toplumsal ve Ekonomik Geri Kalışlığın Kültürel Kurbanı", a.g.d.
3. Ahmet Hamdi Tanpınar, 19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Çağlayan Kit. 1985.
4. Ekrem İşin, Gergedan, sayı: 2.
5. Emre Kongar, a.g.m.

Türkiye Diyanet Vakfı

İSLÂM ARAŞTIRMALARI ÖDÜLÜ

Türkiye Diyanet Vakfı, her yıl İslâm dîni ve kültürü alanında yapılmış ilmî bir araştırmaya ödül verecektir (1997 yılı ödülü 250 milyon TL.'dir.). İslâmî ilimler alanındaki orijinal araştırmaları teşvik için konan bu ödül, her yıl Kutlu Doğum Haftası içerisinde takdim edilecektir.

KONU

Ödüle konu olacak eserler için "İslâm Araştırmaları" başlığı altında geniş bir disiplinler yelpazesi düşünülmektedir. Eserlerde İslâmî ilimler, İslâm ve Türk toplumu ile bunlar arasındaki tarihî bağlantı alanları konu edinilebilecektir.

KATILIM

Başvuru üzerine veya jüri tarafından doğrudan seçilerek incelenecek eserlerin matbu olması şart değildir. Ancak, eserin 1996 yılı içinde tamamlanmış veya basılmış olması gerekmektedir. Daha önceki yıllara ait eserler, değerlendirmeye alınmaz.

Eser sahibinin başvurusu halinde, eserin ait olduğu ilim dalında temayüz etmiş bir ilim adamının veya ilmî kuruluşun tavsiyesi de müracaat dilekçesine eklenecektir. Tavsiyesiz başvurular incelenmeyecektir.

Jüri'nin referans olarak kabul edip etmeme hakkı saklı kalmak üzere, ilim adamları ve ilmî müesseselerin doğrudan aday göstermeleri mümkündür.

Başvurularda, eserin iki nüsha gönderilmesi ve tercümeihale ile ilmî çalışma-yayın listesinin eklenmesi gerekmektedir.

Yarışmaya gönderilen eserler, yazarlarına iade edilmeyecektir.

Yabancı dildeki eserler yarışmaya katılamazlar.

JÜRI

Aşağıda isimleri verilen jüri, müracaatları, aldığı tavsiyeleri veya doğrudan uygun gördüğü eserleri değerlendirmeye alacaktır.

Ödül verilecek eser, Jüri üyelerinin oy birliği ile belirlenecektir. Uygun eser bulunmaması halinde ödül müteakip yıla devredilecektir.

Jüri Üyeleri :

1. Prof.Dr. Mehmet AYDIN,
2. Prof.Dr. Ali BARDAKOĞLU,
3. Prof.Dr. Süleyman Hayri BOLAY,
4. Prof.Dr. Mehmet HATİPOĞLU,
5. Prof.Dr. Abdurrahman KÜÇÜK,
6. Prof.Dr. İlber ORTAYLI,
7. Prof.Dr. Bahaeddin YEDİILDIZ

SÜRE

Eserler en geç 3 Şubat 1997 tarihinde Vakfımızda olacak şekilde gönderilecektir.

Başvurular "Türkiye Diyanet Vakfı Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Dr. Mediha Eldem Sok. No: 72/B • Kocatepe / ANKARA

Tel: 417 12 35 / 500-566 adresine elden veya posta ile yapılabilir.

Postadaki gecikmeler dikkate alınmaz.

DUYURU

(VEKÂLET YOLUYLA KURBAN KESİM KAMPANYASI)

Diyanet İşleri Başkanlığı,
Türkiye Diyanet Vakfı aracılığıyla 1997 yılı
kurban kesim kampanyasını başlatmıştır.

Kurbanlarını vekâlet yoluyla **Türkiye Diyanet Vakfı'na**
kestirmek isteyen vatandaşlarımızın, kurban bedellerini
11 Nisan 1997 Cuma günü mesai bitimine kadar
Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ataşeliklerine
yatırmaları gerekmektedir.

Kurban bedelleri, (Satınalma, nakliye, kesim ve
diğer masraflar dahil) **200.-DM veya karşılığı döviz**
olarak belirlenmiştir.

Daha geniş bilgi için; Yurtdışı Din Hizmetleri Müşavirlik
veya Ataşeliklerine başvurulabilir.

Hayırsever vatandaşlarımıza duyurulur.

Not : Kurban etleri veya bedelleri fakir ve muhtaç
vatandaşlarımıza, Türk Cumhuriyetlerine ve
Türk Topluluklarına ulaştırılacaktır.

TÜRKİYE
DIYANET VAKFI